Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pe ntru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiunl

Un şir garmond: o dată 14 fil., a doua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea Unirii« în Blaş.

Anul X. Blaş 21 April 1900. Numĕrul 16.

Învierea.

(Al.) *Christos a înviat!*

Acesta este salutul, cu care lumea creştină se întimpină în sfînta zi de astăzi, salut, care cuprinde în sine atâtea mângâieri, atâtea speranţe dătătóre de viéţă.

Chipul blândului profet nazarinean, pe care sfînta biserică ni L-a pus în zilele trecute drept pildă a suferinţelor şi a umilirilor celor mai amare, astăzi apare în plină lumină, încunjurat de gloria nemuririi, cu stindardul biruinţii în sfintele mâni străpunse de cuie.

Străjuitorii, ce Jidovii i-aŭ aşezat, să păzéscă mormîntul sfînt, vĕdênd năvala de lumină ce îi năpădise fără veste, vĕdênd piétra prăbuşindu-se cu vuet, în butul pecételor, cu cari era întărită, aŭ luat-o la fugă trĕmurând de spaimă.

Şi difusiunea aceea de lumină se rĕspândesce din ce în ce mai mult, icóna Mântuitorului se ridică din ce în ce mai sfîntă, şi lumea păgână îşi sfarmă idolii de argint şi aur, închide templele lui Iupiter şi ale Venerei şi în scurt, Crucea Mântuitorului strălucesce de asupra Romei celei de lumi biruitóre ca şi asupra légănului de cultură şi artă antică: Athena.

Atot puternicia dumnezeéscă nu s'ar fi putut validita în mod mai strălucit, de cât făcênd din cruce — sĕmnul batjocurei şi a morţii — obiectul veneraţiunei unei lumi întregi.

În viéţa pămîntéscă atât de umilită a Mântuitorului, *Învierea* este punctul cel mai luminos, dacă e permis să facem comparaţiunea acésta. Prin Înviere a comprobat până la evidinţă Dumnezeirea sa, prin Înviere a pus piétra fundamentală a învĕţăturii Lui înălţătóre de suflete, mângâitóre de inimi.

Scris este „acésta este ziua, care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm şi să ne veselim într'însa.“

Să ne bucurăm deci.

Să ne aducem a minte de suferinţele Mântuitorului, şi durerea să ni-o compensăm, gândind la mărita lui Sculare din morţi. Să ne gândim la propria nóstră viéţă, la lupta, ce siliţi sîntem să o purtăm, la durerile şi amarul, ce moştenire ni-s'a lăsat în a lacrimilor vale — şi ideea unei vieţi viitóre, ne va rĕsplăti pentru tóte durerile din viéţă, ne va întări credinţa, dându-ne nóuĕ puteri, când ale nóstre nu mai sînt de ajuns. Să ne aducem a minte, că după sĕptĕmâna patimilor urméză Ziua Învierii, după o viéţă de suferinţe suportate în frica Domnului, viéţa de veci ne va fi rĕsplata. Să ne aducem a minte, că Învierea Domnului este cea mai sigură garanţă a credinţii nóstre, *căci de nu a înviat Christos, deşartă este predicarea nóstră, deşartă este credinţa nóstră . . .*

Să ne bucurăm deci, şi pentru ca bucuria nóstră deplină să fie, să ne aducem a minte, că ori cât de puţin favorabilă ni-se pare starea nóstră de acum, este totuşi o adevĕrată *Înviere,* faţă cu stârea tristă şi decăzută a clerului şi poporului nostru înainte cu dóuĕ sute de ani.

Starea bisericii nóstre înainte cu dóuĕ sute de ani, „sĕptĕmână a patimilor“ era. În cartea celor puternici scris era: „noi lege avem, şi după lege trebue să móră.“ Batjocurită şi neputinciósă, sfinta nóstră biserică — ca un Christos înaintea lui Pilat — era lăsată la discreţiunea Calvinilor. Sbiciuită şi pălmuită era la tot paşul şi nu era cine să o apere, căci slugitorii altarului eraŭ iobagi şi eraŭ fără carte. Cultura clerului de atunci e o pagină de ruşine în istoria nóstră bisericéscă. Îmbărbătaţi de starea decăzută a clerului, duşmanii aŭ aflat cu cale a-şi bate joc de biserică chiar. Pălmuit-o-aŭ şi în haină mohorîtă aŭ îmbrăcat-o.

Superitendentul *calvin* presida sinódele bisericii nóstre; protopopi îl duceaŭ în lectică, în sĕmn de omaj şi supunere. Învĕţăturile otrăvitóre ale calvinismului se strecuraŭ aducĕtóre de mórte, în sanctuarul credinţii strămoşilor nostri. Numĕrate eraŭ zilele bisericii românesci, numĕrate eraŭ zilele némului . . . . . Străjuitorii lacomi aşteptaŭ cuvîntul din urmă, ca să ne arunce în mormîntul popórelor apuse şi pe noi, căci nu mai aveam păstori, ca să ne apere, nu mai aveam altare neprihănite, ca închinare să aducem, după rênduiélă părinţilor nostri, Stăpânului lumii.

În zilele aceste de grea încărcare, în mijlocul „sĕptĕmânii patimilor“, părinţii nostri încheie unirea cu Roma.

Binecuvîntată şi sfîntă să fie amintirea lor!

Binecuvîntaţi să fie părinţii *Învierii* nóstre!

Binecuvîntaţi să fie acei, ce ne-aŭ legat éră-şi de légănul credinţii şi originii nóstre — Roma. *Putere* s'a vĕrsat în slăbitul trup al némului, *viéţă* s'a dat celui ce destinat era morţii, şi *lumină* s'a dat celui ce orbeca în întunerec . . .

Sentinţa de mórte, ce atêrna de asupra capetelor nóstre, ca o sabie a lui Damocle, s'a şters, şi chemaţi am fost la o nóuă viéţă cei ce perduţi eram vieţii.

Zădarnice aŭ fost aleşuirile Calvinilor, zădarnice sforţările slavismului de a-şi rehabilita puterea de o dată.

Actul sevîrşit de *întregul* cler — inteliginţa nóstră de atunci — nu se putea anula aşa uşor. Magiarii calvini între alte mijlóce, s'aŭ folosit chiar de călugĕrul Visarion, căci nu puteaŭ vedé cu ochi buni paşul spre progres al unui ném robit de vécuri.

Zădarnică muncă!

Le-a succes, cel mult, să ne rupă în dóuĕ, ca să se adevĕréscă încă o dată invidia cu care străinii priviaŭ acest paş spre progres al nostru — şi puterea cuvintelor *divide et impera!*

În faţa sfintei sĕrbători de azi, inimile nóstre se umplu de mângâiere şi bucurie. Cuvine-se, ca în bucuria sĕrbătorii, să ne aducem cu pietate a minte, de părinţii nostri, cari înainte cu 200 de ani aŭ dat un noŭ impuls vieţii nóstre bisericesci, aprópe de stingere. Cuvine-se, să ne aducem a minte de cei ce aŭ luptat cu greutăţile începutului, noi cari luptăm deja în brazdă, bucurându-ne de rodul ostenelelor lor!

Cu pietate reamintim legătura, ce moştenire ne-aŭ lăsat-o, şi pietatea acésta nu ne-o tulbură nici invidia străinilor, nici cuvintele fraţilor de un sânge, cari află cu cale a critisa acest elementar simţĕmînt de pietate, cu care dătorim părinţilor nostri, conduşi de fericiţii archierei Teofil şi Atanasie.

Acésta este ziua, care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim într'însa.

Să ne bucurăm şi noi, să luăm nóuĕ puteri de luptă, salutându-ne cu salutul creştinesc de biruinţă:

— *Christos a înviat!*

Visita de la Berlin. — La 1 Maiŭ n. Maest. Sa Francisc Iosif a promis, că va visita pe împĕratul Wilhelm, şi că va lua parte la sĕrbările, ce se vor aranja, cu prilejul declarăriĭ de majoren a prinţuluĭ moştenitor. După ultimile sciri la acéstă visită vor lua parte şi archiducele Francisc Ferdinand, contele Goluchowski, ş. a. Visiteĭ acesteia i se atribue o mare importanţă politică. E adevĕrat, că motivele ce se aduc spre aĭ sterge coloritul politic, sînt destul de ponderóse, dar totuşĭ nu sunt îndesulitóre de ajuns, spre a nu da ansa la conjecturĭ.

Din pricina desastrelor suferite de Anglia în rĕsboiul african, preponderanţa ei a scădut aprópe cu totul. Rusia a profitat de nenorocirile acestea, pentru ca să-ĭ ocupe ea terenul. Asta a şi succes maĭ ales în Asia. Ea nu s'a îndestulit înse, cu atâta, ci a început din noŭ a sufla în focul încă nestins din peninsula balcanică şi a-şi ridica nóuĕ pretensiunĭ faţă de Turcia şi aşĭ recâştiga perduta popularitate din Bulgaria.

Tripla alianţă a luat la ochĭ machinăţiunile Rusieĭ şi s'a pus si ea în mişcare. Şi visita de la Berlin a împĕratuluĭ-rege Francisc Iosif, e tâlcuită de cercurile politice ca o întărire a tripleĭ alianţă.

Nu putem sci, întru cât sînt basate conjecturile acestea, atâta stă, că Rusia, îndată ce a fost anunţată visita acésta, a început pe tótă linia a bate în retragere şi a vesti că's neadevărate tóte scirile, carĭ spuneaŭ de uneltirĭ rusescĭ în Balcanĭ.

Ne vom convinge în scurt întru cât îs sincere declaraţiunile acestea ale Rusieĭ de o cam dată e fapt, că Împĕratuluĭ nostru i să pregătesce la Berlin o primire splendidă.

Unele ziare de dincolo anunţaŭ zilele trecute, că şi parechia regală din România ar merge la Berlin, cunoscute fiind simpatiile Românieĭ pentru tripla alianţă. Scirea acésta înse a fost desminţită în modul cel maĭ hotărît.

Étă dar, cum neînsemnatul, dar vitejescul popor din Africa sudică, a turburat pacea atât de scump susţinută, a bĕtrâneĭ Europa!

Revistă politică.

Afacerĭ interne. Camerile aŭ vacanţă până la 24 April, când se va încheia sesiunea actuală şi apoĭ se va începe alta, maĭ bogată póte în legĭ folositóre patrieĭ, de cât cum a fost cea de până aci.

Dar şi până la redeschiderea camerilor înregistrăm: „însănătoşarea" ministruluĭ Wlassics, care sub decursul desbaterilor budgetuluĭ sĕŭ, a stat de parte şi a lăsat pe alţiĭ să-l apere. Altă scire de sensaţie e disgraţiarea luĭ Bánffy la Curte şi darea a fară din posturile maĭ însemnate a tuturor ómenilor luĭ. Între alţiĭ secretarul de stat la interne Jakabffy Imre, fostul fişpan în Lugoş, va trece la pensie şi în locul luĭ va urma deputatul Gullner Gyula. Se maĭ vorbesce apoĭ, că chiar şi ministrul de esterne contele Goluchowski încă va demisiona şi în legătură cu demisia acésta vor urma apoĭ o serie întrégă de înlocuirĭ, între carĭ şi banul Croaţieĭ îşĭ va părăsi postul şi va trece la finanţe. Se vede, că vacanţele de sĕrbătorĭ sînt potrivite, ca în decursul lor să se facă tot soiul de combinaţiĭ politice maĭ mult orĭ maĭ puţin adevĕrate.

Rusia. Pe când împĕratul rege Francisc Iosif merge la Berlin, să visiteze pe împĕratul Germanieĭ, unde se zice, că va merge şi regele Italieĭ, pe atuncĭ Ţarul Niculae se duce de Pascĭ la Moscva. Politica légă şi de călătoria acésta fel de fel de conjecturĭ politice. Vom înregistra şi noĭ unele din ele.

E vorba, că Buriĭ aŭ adresat Portugalieĭ o scrisóre, în care o provocă să nu maĭ-concédă trupelor angleze, să trécă prin posesiunile sale. Portugalia a rĕspuns, că ea nu face alt ceva, de cât împlinesce convenţia ce a încheiat cu Anglia. La declaraţia acésta rĕspunde acum Rusia. După o scire din Petersburg, Ţarul în înţelegere cu Germania şi Franţa ar fi provocat pe Anglezĭ, să înceteze răsboiul african, căcĭ alt cum, şi eĭ vor călca neutralitatea ca şi Portugalia, şi vor trimite o armată în Afganistan. După cum se pare decĭ lucrurile, se vor complica. Ceĭ din jurul Ţaruluĭ sînt şi eĭ de părere, că Rusia se o rupă cu Anglia şi să-ĭ calce posesiunile din Asia.

Transvaal. Sórtea armelor se pare, că din noŭ e favoribilă Burilor. După ultimele scirĭ sosite de pe câmpul de luptă, se anunţă, că Buriĭ ţin împresurată garnisóna angleză din Wepener şi că aŭ reînceput bombardarea oraşuluĭ Mafeking, care va trebui să se predeie, de vreme ce din lipsa de proviant în garnisóna de acolo domnesce o fómete grozavă. În timpul din urmă Buriĭ aŭ luat de la Anglezĭ 500 capete de vite; şi aŭ prins o patrulă a regim. Royal-Irish.

În acela-şĭ timp misiunea transvaaliană visitéză curţile domnitóre din Europa, rugându-le să întrevină pentru încheierea păciĭ. Acum în urmă aŭ umblat pe la Haga, de unde se telegraféză, că regina Olandeĭ aŭ adresat un autograf Ţaruluĭ, rugându-l să întrevină pentru încetarea răsboiuluĭ. Se anunţă, că şi Sfinţia Sa Papa a trimis un autograf Anglieĭ în acela-şĭ scop. Anglia se pare, că nu vrea să scie de pace. Atuncĭ când generalul Cronje s'a predat, Anglezii cereaŭ supunere necondiţionată, ér Buriĭ, sînt gata să móră cu toţiĭ pentru câştigarea libertăţiĭ. De atuncĭ lucrurile s'aŭ schimbat din noŭ. Roberts stă în Bloemfontein în neactivitate, ér Buriĭ se adună din tóte părţile şi se întăresc.

Corespondinţe.

Sinódele protopopescĭ.

Din districtul protopopesc al Blaşuluĭ.

Districtul protopopesc al Blaşuluĭ conform decisuluĭ din anul trecut şĭ-a ţinut sinodul de primăvară în parochia Cenadie la 10 Aprile n.

La 9 óre a. m. se începe serviţiul divin, celebrându-se s.-ta liturgie de către şeful tractual M. On. Georgiŭ Bărbat cu asistinţa preoţilor Ştefan Lita din Luncă şi Ioan Popa din Cergăul mare, lector Vasiliŭ Dancu din Ţapul.

Respunsurile s'aŭ cântat de către corul improvisat al preoţimeĭ tractuale sub conducerea preotuluĭ Vasiliŭ Băcilă din Lodroman. După finirea s.-teĭ liturgiĭ cuminecându-se un numĕr frumos de poporenĭ din Cenadie, s'a rostit predica ocasională de către Dionisiŭ Velicea preotul Spătaculuĭ, ascultată cu mult interes de ceĭ presenţĭ.

După aceea, dimiţindu-se poporul, toţĭ preoţiĭ se mărturisesc şi imediat se începe şedinţa sinodală în localitatea şcóleĭ gr. cat.

Din programul sinoduluĭ cred a fi de interes general scóterea la ivélă a următórelor puncte:

a) S'a constatat spre bucuria tuturor, că mersul învĕţămîntuluĭ scolar progreséză şi în genere e mulţămitoriŭ.

b) Moralitatea credincioşilor asemenea e mulţămitóre.

De la întroducerea odióseĭ căsătoriĭ civile spre mângăiarea tuturor, s'a constatat că, tóte casurile de căsătorie s'aŭ închiat cu binecuvêntarea bisericeĭ.

c) S'a eiectat pe un noŭ period de 5 anĭ tacsele la fondul preoţilor deficienţĭ, statorindu-se 2 parochiĭ de clasa I-mă (Blaşul şi Mihalţul), iară tóte celelalte parochiĭ se aşédă în clasa a II-a cerêndu-se acésta espres şi cu mare însufleţire din partea preoţilor, dorind din inimă sporirea cât maĭ urgentă a numituluĭ fond, cu tóte, că sînt maĭ mult de 10 parochiĭ, a căror venite după conscrierea din 1896 abia trec peste 100 florenĭ ér 2 nicĭ nu ajung la acéstă sumă.

d) S'a eiectat tacsele la fondul esactoratuluĭ cu o suma peste 100 fl.

e) Asemenea la fondul de salarisare al preoţilor, statorindu-se ca fie care parochie să concurgă la numitul fond cu aceea suma cu care contribue la fondul esactoratuluĭ.

f) Se defige parochia Lunca ca loc de întrunire al proximuluĭ sinod, desemnându-se concionator parochul Mănărădiĭ Ioan Handrea.

L.

Din districtul protop. al Cluşuluĭ.

Conform vechiuluĭ us sinodul protopopesc al distr. Cluş s'a ţinut la 12 April n. în Cluş. Să nasce aci o întrebare, óre nu e maĭ consult, ca aceste adunărĭ preoţescĭ să se ţină adecă, nu la scaunul protopopesc ci acum în o parochie, acum în alta? Eŭ cred, că e maĭ bine aşa. Umblând de a rîndul prin tract, preoţiĭ aŭ ocasiune, să se cunóscă unul pe celalat. Parochia, casele parochialĭ, şcóla, biserica. ordinea şi curăţenia, tóte îs de astă dată espuse criticeĭ binevoitóre a fraţilor preoţĭ. Chiar şi poporul ar câştiga mult din acéstă împregiurare. Un numĕr aşa mare de preoţĭ, carĭ cu mare solemnitate slujesc sfînta liturgie, predica ocasională, cântarĭ maĭ armoniόse şi maĭ frumóse, tóte ar înălţa maĭ mult pietatea luĭ şi ar deştepta în el sentimente maĭ bune·

În vorbirea de deschidere protop. Ioan Laslo, pomenesce de marea sêrbătóre iubilară, de al doilea centenar, de când scoşi din ghiarele nemilóse ale ignoranţeĭ şi necultureĭ, străini de orĭ ce sentimente maĭ înalte, aprópe inconsciŭ de originea sa. — poporul românesc din acéstă ţară s'a avîntat la maĭ înalte ideale. Îndeamnă pe cât maĭ mulţĭ să ieie parte la peregrinajul ce se va aranja cu acésta ocasiune, şi sfătuiesce pe preoţĭ, prin acomodate predicĭ să ferescă poporul de fapte rele şi de păcate.

După cuvîntul de deschidere, se constată numĕrul celor de faţă, apoĭ se voteză 60 cor. din fondul şcolastic tractual pentru învĕţătórea din Feiurd şi subsidiul învĕţătoruluĭ din Tiurea se ridică la 60 cor. Se face o nóuă clasificare a parochiilor pentru fondul deficienţilor pe un noŭ period de anĭ, şi se constată, că după conscrierea venitelor, nicĭ un preot, respective nicĭ o parochie nu póte fi trecută în cl. I. ci numaĭ în a II şi a III. După aceste alegêndu-se comisiunea care să ieie parte la esamenele de vară, se ridică şedinţa.

Un preot.

Noutăţĭ.

Din incidentul sfintelor sêrbătorĭ a Învieriĭ Domnuluĭ Christos, dorim din inimă tuturor cetitorilor nostri deplină fericire, salutându-ĭ cu vorba veche: ***Christos a înviat!*** *Tot cu acest prilej am mărit fóea nóstră cu patru pagine, dând ast fel 8 pag. de lectură literară şi distractivă.*

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ şi în memoria acestuĭ an iubilar bicentenar pentru biserica gr. cat. se aduce la cunoscinţa publică, că din ofertele benevole a Dlor Cl. Raicŭ, Dr. Bran Eugen, Gavrilă Marian, Georgiŭ Berghian, Dumitru Tomi, Parfere Suciŭ Bartolomeiŭ Pop, Mihail Moldovan prim curator, Lucreţia Zavojan, Joiţa Vitez şi a poporenilor: Tanase Naste, Eugenia Borşa, Ioan Tanase, Măriuca Danciŭ, Linca Pavel, Grigore Chiciudean, Bucur Avram, Ioan Milintean, Nechită Corlat, Elie Sianer, Chirilă Ardelean, Simion Colţa, Ioan Oltean, Maria Motes, Iacob Colţa, Ioan Aliman, Simion Aliman, Lucreţia Milintean, Ştefan Huruban, George Naste, Todor Naste, Todor Ciorec, Singar Mihailă, Elie Cioloca, Vasile Ciorec şi Samson Barna toţĭ din Teaca, s'a constituit şi ridicat în Biserica gr. cat. din Teaca un iconostas (frontar) noŭ frumos şi de gust, cu sculpturĭ, aşa cât membriĭ sinoduluĭ protopopesc ţinut în 2 April a. c. contemplându-l cu toţiĭ l'aŭ admirat esprimându-se că numaĭ onóre le face contribuitorilor. Numaĭ în Milaşul-mare este iconostas maĭ frumos ca acesta în tot tractul. Prin acésta oferenţilor li se aduce mulţămită şi pe acéstă cale, de óre ce din cassa bisericiĭ aceșteĭ parochiĭ fundate numaĭ în 1876 nu s'a putut ridica iconostasul reclamat de ritul S. nóstre bisericĭ. Fie bine primite înaintea luĭ Dumnezeŭ jertfele acestor creştinĭ bine simţitorĭ, pentru că altmintrea nu curând s'ar fi provĕdut biserica cu frontariŭ. *X.* — Subscrisul în numele comitetuluĭ parochial gr. cat. din Milăşel, vin a aduce şi pe acéstă cale mulţămită credincioşilor Ungur Gregore a Todorichi şi fiul Petru, Ungur Gavril l. Achim, Crăifălean Gavril, Covaciŭ Alexă, Gora Firuca a Onuţuluĭ, Covaciŭ Daniloi-e, Covaciŭ Elie, Cişmaş Marcu de la Riciŭ, Grilean Ştefan, Picz Gavril cu Maria Moldovan, Goro Vasilica l. Aron pentru că aŭ binevoit a cumpĕra o sfîntă Evangelie cu litere latine în preţ de 36 fl., dorindu-le, ca darul făcut spre mărirea luĭ Dumnezeŭ, să li-l rĕsplătéscă după merit. Milăşel 5 April 1900. *Dănilă Harşa* paroch gr. cat.

Sĕptĕmâna ss. Patimĭ a fost sĕrbătorită aci cu cuvenita pietate. Eserciţiile spirituale cu clericiĭ seminarialĭ şi cu preoţimea din gremiŭ, le-a ţinut Clar. *Dr Vasiliŭ Suciŭ*, prefect de studiĭ. A vorbit despre: pĕcat, rĕutatea luĭ şi datorinţa de a ne întórce. La aceste eserciţiĭ ţinute Lunĭ şi Marţĭ aŭ luat parte preoţimea aprópe tótă, în frunte cu Î. P. S. Sa Dl Mitropolit. Joĭ la liturgie s'aŭ conferit lectoratul clericilor din an. III-lea *Niculae S. Aron, Iuliŭ Băieş, Pamfilie Barbu, Iacob C. Domşa, Octavian Florian, Aurel Maxim, Vasilie Micu, Petru Muntean, Petru Săntoma şi Ales. Pop-Şovaroşi.* Tot atuncĭ Escel. Sa Dl Mitropolit a spălat piciórele la 12 clericĭ, carĭ apoĭ la amézĭ aŭ fost óspeţiĭ sĕĭ, servindu-le însu-şĭ mâncarea şi dându-le frumóse darurĭ. Sara s'aŭ cetit celea 12 ss. Evangeliĭ. Întâia a cetit-o Î. P. S. D. Mitropolit. Vinerĭ sara s'a celebrat serviciul înmormîntăriĭ Domnuluĭ.

Archiereul bun. Escelenţa Sa *Mihail Pavel*, episcopul dieceseĭ gr. cat. a Orădiĭ-marĭ, a dăruit 100 coróne spre a fi împărţite între vĕduvele şi orfaniĭ din S.-Slatina, ér celor treĭ băieţĭ aĭ învĕţătoruluĭ le-a donat 20 coróne pentru a-şĭ solvi didactrul.

Episcopul Vaţuluĭ. În locul rĕposatuluĭ Constantin Schuster e numit episcop al dieceseĭ romano-catolice a Vaţuluĭ contele Carol Csáky.

Scirĭ personale. *Ioan Coste* cleric în seminariul central din Budapesta, a depus cu bun succes esamenul rigoros din studiul biblic şi limbile orientale. Harnicul tinĕr aparţine dieceseĭ de Gherla. Felicitările nóstre!

Generalul Botha totuşĭ Român? „Liberalul“ din Iaşĭ dto 15 Aprilie scrie următórele: „D. Pop. funcţionar la serviţiul de tracţiune C. F. R. din Iaşĭ, a fost coleg de şcólă, la liceul din Năsĕud (Transilvania) cu actualul generalisim al armatelor bure, care este fiŭ de ţĕran român, din comuna Iveştĭ. — D. Pop ne informéză că a scris generaluluĭ Botha, felicitându-l de rolul frumos ce ĭ-a reservat sórtea, care l-a ales să conducă poporul bur la dobândirea independenţeĭ“.

De la Academia română. Lunĭ s'aŭ ales membri noĭ în locurile vacante din secţia literară, a nume: *Ales. Filippide*, prof. la Iaşĭ, directorul publicaţiuniĭ „Magnum Etimologicum“; *Ioan cav. Puscariŭ* autorul colecţiuniĭ „Familiile nobile române“; ér membru coréspondent s'a ales iubitul nostru poet *George Coşbuc*.

Exposiţia din Paris. De la ziua deschideriĭ lumea dă năvală pe teritoriul exposiţieĭ. După cum se scrie, în prima zi deja s'aŭ vîndut un milion o sută opt spre zece miĭ, şese sute treĭ zecĭ de bilete, a fară de acestea aŭ fost o mulţime de persóne cu întrare liberă şi mulţĭ exposanţĭ. În prima zi biletele aŭ fost de treĭ orĭ aşa de scumpe şi cu tóte aceste s'aŭ vîndut în numĕr aşa de mare. În proporţie cu ultima exposiţie, resultatul primeĭ zi a fost colosal, căcĭ pe vremea aceea în ziua deschideriĭ s'aŭ vîndut numaĭ 333.889 de bilete. A dóua zi de Paştĭ din causa timpuluĭ ploios, numĕrul visitatorilor scăzuse; dar cu tóte aceste a fost colosal, toţĭ se grăbeaŭ să se delecteze în lucrurile de artă expuse.

Un noŭ sat românesc în delta Dunăriĭ. Duminecă în 15 crt. s'a inaugurat un noŭ sat românesc pe delta Dunăriĭ. Satul a fost numit *Carmen Sylva* şi are 43 familiĭ sătene. Acesta e al patrulea sat românesc înfiinţat până acum. Menirea lor e întărirea elementuluĭ românesc în judeţul Tulcea, din Dobrogea.

Concert. Tinerimea română din Făgăraş şi jur va aranja în 24 Aprilie 1900, (a treia zi de sf. Pascĭ) în sala hoteluluĭ „Lauritsch“ o „Producţiune Musicală.“ Venitul curat este destinat pentru clădirea caseĭ vicariale. În fruntea comitetuluĭ aranjator e dl deputat Dr. Niculae Şerban.

Eserciţiile reserviştilor economĭ. Ministrul de agricultură Darányi Sándor a notificat municipiilor şi reuniunilor economice, că ministrul comun de rĕsboiŭ în înţelegere cu ministrul de honvezĭ a dispus, ca rezerviştiĭ economĭ să fie chemaţĭ la deprinderĭ de arme în cât se póte pe timpurĭ de acelea, când maĭ uşor vor puté lipsi de la lucrările de câmp (arat, sĕmĕnat, seceriş, etc.)

O înlesnire în călătoria cu trenul. Direcţiunea trenurilor statuluĭ a dat zilele acestea o ordonanţă după care, fie care călător, care are bilet pentru zona a XIV-a póte folosi biletul — în timpul prescris — nu numaĭ pentru călătoria sa la staţiunile arătate în bilet, ci la orĭ şi care altă staţiune şi în orĭ ce direcţiune; póte tot odată să călătorescă chiar şi maĭ departe de staţiunea arătată în bilet, dar acésta călătorul trebue să o spună conducătoruluĭ saŭ călăuzuluĭ înainte de sosirea în staţia însemnată pe bilet. Tot asemenea şi la zonele de la I—XIII biletul se póte de aci încolo folosi în călătoria în orĭ ce direcţie şi la orĭ ce staţiune a trenurilor din patrie; acésta însă călătorul e obligat să o spună tot de una înainte călăuzuluĭ respectivuluĭ tren. Pe de-asupra preţuluĭ biletuluĭ, ce-l are omul, nicĭ într'un cas n'are să se maĭ plătescă nimica. De o dată aflăm, că eventual la 1 Iulie n. va întra în vigóre un noŭ tarif de zone. Cel actual va fi modificat într'acolo, că preţurile pentru zonele I—XIII vor fi maĭ micĭ cu 20 % şi peste tot să vor face XX zone. În schimb pentru scumpirea taxeĭ la nóuĕle zone, se permite, ca călătoria ce s'ar face cu un bilet din zona ultimă să pótă fi întreruptă o dată; de asemenea şi taxa pentru bagaje va fi maĭ moderată ca acum.

Monumentul Hentzi. Cincĭ elevĭ de la şcóla de cadeţĭ, unde e aşeḑat monumentul Hentzi, aŭ plănuit ca peste nópte să-l arunce în aer. Atentatul a fost descoperit în timpul din urmă ast fel, că unul dintre conjuraţĭ, fiindu-ĭ témă de urmărĭ saŭ avênd remuşcărĭ de consciinţă, a descoperit comandantuluĭ planul ce-l aveaŭ. S'a pornit îndată cercetare, punênd în arest pe tinerii atentatorĭ.

Avis. Acum, când cu prilejul ss. Sĕrbătorĭ se vor speda în tóte părţile cărţĭ postale ilustrate, ţinem să facem atenţĭ pe cetitoriĭ nostri, că *ilustratele ce se trimit în Austria vor trebui timbrate cu marcă de 5 fil. ér celea ce se spedéză în România şi străinătate cu marcă de 10 fil.* Neobservarea aceșteĭ disposiţiĭ aduce după sine, că primitorul e silit să plătescă taxa duplu şi aşa, în loc ca scrisórea nóstră să-l inveselescă, din potrivă îl indispune.

Voiţĭ o superbă garnitură de masă? În vitrina prăvălieĭ Krassovsky din Sibiŭ, str. Cisnădieĭ, atrage admiraţia tuturor pasanţilor o admirabilă exposiţie de obiecte, carĭ cu drept cuvînt emuléză între olaltă în frumseţă, eleganţă şi valóre de mare preţ. Este exposiţia câştigurilor *lotarieĭ* pentru *Casa naţională* a Asociaţiuniĭ nóstre. O mulţime de câştigurĭ în valóre totală de *25.000 coróne*. Între tóte acestea, maĭ mult sînt admirate obiectele carĭ forméză câştigul principal (în valóre de *10.000 coróne)* o garnitură de masă cu o jardinieră mare, 2 jardiniere laterale, 2 platourĭ pentru bonbóne, 2 girandole şi un complet serviciŭ de masă pentru 12 persóne, tóte din argint massiv. Voiţĭ acésta superbă garnitură? *Vĕ costă numaĭ o corónă!* Cereţi e adecă preţul unuĭ *los la loteria caseĭ naţionale a Asociaţiuniĭ.* Losurĭ se capĕtă la biroul Asociaţiuniĭ, la tóte băncile şi librăriile românescĭ, cum şi la trafice. Sorţirea se va face la 31 Maiŭ în Sibiŭ.

PARTE LITERARĂ.

Invierea.

Pe stradele strîmte ale Ierusalimului totul e în liniște. Agitația ultimelor zile a fost destul de puternică, ca să nu trécă, cu câte va ceasurĭ de repaus.

Fariseiĭ și cărturariĭ jidovescĭ puteaŭ acum în tótă ticna, să odihnéscă în așternuturile lor, pentru că fiul dulgheruluĭ din Nazareth, care treĭ anĭ de a rîndul le-a tras dungă peste tóte planurile lor, și cu o cutezanță ne maĭ audită iĭ dogenia cu tot prilejul, acum a amuțit. Mormîntul săpat în pétră mărturisesce de mórtea luĭ, și ostașiĭ romanĭ pușĭ sînt de Pilat, să zădărnicéscă și ultima încercare, prin care învĕțăceiĭ acestuĭ turburător, ar vrea să dovedéscă, că Galileanul n'a murit, ci a treia zi biruind mórtea, va învia cu mărire.

Icĭ, colo, prin suburbiile sfinteĭ cetățĭ zărescĭ ómenĭ trezițĭ, dar aceștia sînt nisce sĕracĭ și neputincioșĭ, pe carĭ nime nu-ĭ încréstă. Pe valea Josafatuluĭ maĭ iésă și acum fum din câte un tăciune apróre stîns, și ceĭ ce s'aŭ culcat în jurul focului, încă nu s'aŭ tredit din somnul lor.

Și dacă cu tóte acestea vedĭ povestind icĭ colo, câte o grupă de 2—3 bărbațĭ se scĭ, că eĭ încă nu sînt deplin dumerițĭ asupra celor ce s'au întîmplat în Ierusalim în ultimele zile.

— Și aĭ vĕdut tu cu ochiĭ cum îl schingiuiaŭ?

— Da, am fost martor, când ostașiĭ îl scuipaŭ în față și îĭ trăgeaŭ palmĭ. Și el nu zicea nimic. L-am urmărit până la Golgotha și am vĕdut cum L-aŭ întins pe cruce, cum L-aŭ chinuit restignindu-l și el tăcea.

— Eĭ, și ce zicĭ tu la tóte acestea?

— Ce se zic? staŭ mut. Eŭ nu pot pricepe, cum *El* de care se spune, că a făcut atâtea minunĭ, care a vindecat pe atâța bolnavĭ și neputincioșĭ, *El,* despre care uceniciĭ luĭ spun cu așa convingere, că e Mesia cel promis, *El* se le sufere tóte acestea în tăcere?

— Nedumerit, ca și tine sînt și eŭ. L-am vĕdut la învierea luĭ Lazar, unde am mers și eŭ cu mulțĭ alțiĭ din Ierusalim. Am vĕdut atuncĭ întâia dată pe Învĕțătorul — toțĭ îĭ ziceaŭ așa, — l-am vĕdut întristat pentru mórtea prietinuluĭ sĕŭ; — și eram lângă el, când a strigat: Lazare ieșĭ a fară! Și . . .

— Și acum étă *El* e în mormînt!

— Da, e în grópă, *El,* care a scos din grópă pe ceĭ lovițĭ de puterea morțiĭ. *El,* care s'a dovedit așa de a dese maĭ mult ca un prooroc, care pe aceștĭ nesimțitorĭ Judeĭ i'a făcut așa de multe orĭ să se minuneze de puterea ce i-a dat-o Dumnezeŭ, étă-l azĭ, zăcênd, ca și un om în mormînt, apróre părăsit de toțĭ, ca și cum străin ar fi în acest pămînt!

— O, e grozav, e nespus de revoltătóre nerecunoscința ce i-aŭ arĕtat-o acest popor. Noĭ sîntem străinĭ aicĭ, dar după câte am audit spunêndu-se de el, cât era de blând, cu câtă bunătate grăia tuturor, cu ce dragoste grăbia în ajutorul celor năcăjițĭ și cu câtă răbdare povățuia pe ceĭ ce îĭ cereaŭ sfatul luĭ, — nicĭ o dată, n'așĭ fi ridicat glasul meŭ cerênd osênda luĭ, cum aŭ făcut aceștĭ nemernicĭ!

— Eŭ nu mĭ-am perdut încă nădejdea. Par' că o vóce lăuntrică îmĭ spune, că Dumnezeŭ nu l-a părăsit cu totul, și veĭ vedé zilele acestea, că va da un sĕmn, va face ceva pentru el.

Și în clipita acésta în față cu aceștĭ doĭ străinĭ, venițĭ la Ierusalim spre a lua parte la sĕrbătórea Pascilor, — étă un tinĕr cum grăbesce în fugă spre porțile cetățiĭ.

— Unde grăbescĭ prietine? — îl întrébă unul din aceștĭ străinĭ.

— Bucurați-vĕ a înviat Domnul! și pe fața luĭ plină de nevinovăție strălucesc radele uneĭ bucuriĭ așa de marĭ și așa de sfinte.

— Ce spuĭ? a înviat Isus Nazarineanul cel îngropat de curênd?

— Da, a înviat, venițĭ cu noĭ!

— Și eĭ plecară pe urmele învĕțăcelului *iubit* și s'aŭ convins.

— A înviat Domnul! — și din miĭ de miĭ de pepturĭ rĕsuna-va în aceste sfinte zile adevĕrul, care face se tresalte pepturile nóstre și acum după dóuĕ zecĭ de vécurĭ.

— Bucurați-vĕ, dar, că a înviat Domnul!

A.

La Pascĭ.

Maĭ vesel paserile sbóră
Și maĭ voióse 'n ramurĭ cântă
Ca de-un mister se înfióră
Cântarea lor, când se avêntă.

Mai limpede isvorul curge
Și murmură maĭ lin acuma.
El la rĕstóce nu maĭ muge,
Maĭ albă-ĭ este astăzĭ spuma.

Și-a clopotuluĭ glas se 'nalță
Nu plângător ca altă dată.
Ci cald și dătător de viață . . .
Natura 'ntrégă-ĭ maĭ curată.

Și ómenĭ mulțĭ de serbătóre
Gătițĭ, pășesc încet pe cale
Spre casă, pe când mândrul sóre
Deschide florile din vale.

Ridênd de drag privesc copiiĭ
La óuĕ roșiĭ și le cércă
Carĭ îs maĭ tarĭ? Privind sglobiĭ
Pe babe un suspin le 'nécă.

A! . Pascile , . ca altă dată , .
Te scóla suflete, te 'nalță!
Căcĭ uite Domnul țĭ s'arată
Să te conducă la viață!

I. Agârbicean.

Dóuĕ mame.

— Legendă de *Henry de Forge.* —

După ce Christos și-a dat sufletul pe crucea, la care l'a pironit nedreptatea ómenilor, după ce a resunat peste Golgota și ultimul tunet al ceriuluĭ și marea dramă a rĕscumpĕrăriĭ s'a sevîrșit, Vergura îndurerată, care a născut sublima victimă, se coboria încet-încet pe Calvar în jos.

Firea și-a reluat înfățoșarea de primăvară; reapărŭ nițel și sórele, un sóre palid care asfinția pe creștetele munților înrumenițĭ.

Vergura Maria s'a reîntors în Ierusalim, cetatea blăstămată, în care s'aŭ realisat atâtea prorociĭ. Ea mergea spriginită de Ioan, învĕțăcelul Domnuluĭ, ca să caute un giulgiŭ de in curat, cu care să înfășure trupul scump fiuluĭ sĕŭ. Calea în jos era lungă și tristă. La fie-care pas regăsia amintirea vre uneĭ durerĭ, revedea pe fiul sĕŭ îmbrâncit sub sarcina cruciĭ. De abia se maĭ tîrîia, muncită de câte lacrimĭ a vĕrsat.

Apostolul o conducea tăcut. El respecta cu pietate acésta nemărginită durere, maĭ mare ca tóte durerile lumeĭ.

Era frântă inima luĭ vĕdênd mórtea luĭ Isus, pe care atâta îl iubia; dar el își reamintia învĕțăturile luĭ sfinte, se încredea în cuvintele profeților, scia că Omul-Dumnezeŭ va învia a treia zi și va mântui lumea.

Preacurata Vergură nu maĭ cuteza să crédă. Ea își simția stînsă credința de maĭ înainte; dór acum fiul sĕŭ era mort, fiul sĕŭ, copilul blond de óre când, care îĭ surídea, pe care ea l'a crescut, și care îĭ făcea tótă fericirea pe acest pămînt. Ea era mama desperată, căreia călăiĭ i aŭ ucis fiul și care plânge, fără să maĭ scie alt ceva, de cât să plângă. Pe drum trecătorĭ numĕroșĭ o priviaŭ, dar toțĭ îĭ respectaŭ durerea; Ea mergea înainte, inconscientă.

Întradevĕr suferia mult; suferia peste puterile sale, și în ochiĭ eĭ, în ochiĭ femeiĭ, care a născut pe Isus, în ochiĭ fecióreĭ curate, se arătă prima óră descurăgiarea.

— Să eșim din acésta mulțime! murmură ea cătră Ioan. — Așĭ vrea să nu maĭ vĕd pe nime, așĭ vrea să mĕ odihnesc un moment în linisce și singurătate.

Și își plecă trist capul pe umĕrul învĕțăcelului, care încerca să o mângăie, și să umple el locul fiuluĭ perdut.

El arată o altă cărare împrejmuită de trandafirĭ sĕlbaticĭ. Pe înserate parfumul florilor să înălța simțitor. În jurul acestor dóuĕ fiinţe îndurerate era tóta poesia zimbitóre a primăvereĭ.

S'aŭ dus în grădina maslinilor, grădina în care Isus venise să se róge în nóptea fatală, grădina unde îĭ plăcea să petrécă în singurătate. Aci tóte eraŭ pline de amintirĭ. Arboriĭ, tufișurile, florile, tóte păreaŭ că îțĭ reamintesc ceva despre El. Grădina era pustie. De aci se vedea Ierusalimul tot, cu neumeratele sale case albe.

Locul acesta e loc de rĕpaus și linisce. Perdută într'o meditațiune durerósă fecióra Maria privia tăcută, în spre cetate. Sufletul eĭ începŭ a se potoli. Credința eĭ reînvia. Inima eĭ sângera de rana deschisă maĭ înainte, dar revolta disparŭ. O vóce internă îĭ vorbia în suflet; fără îndoială era vócea divinuluĭ rĕstignit.

Apostolul se ruga. Se ruga pentru acésta mamă chinuită, pe care acum o iubia, ca pe mama sa.

— Muiere, — zise el — tu ești binecuvîntată între muierĭ, pentru că durerea ta e cea maĭ marea între durerĭ...

Și cum se depărtaŭ încetinel, mergênd prin grădină, audiră un neobicĭnut sgomot de suspine; un hohot de plânsete și vaiete.

Aşa dară nu sînt singurî în grădina maslinilor?

Un glas de femeie se audia plângênd într'un mod sfâşietor.

Preacurata fecióră se opri. Era destul să afle că maĭ sufere cineva ca ea, pentru ca să o cuprindă mila. Ea se aplécă să vadă, şi observă în şanţul de lângă drum. în genunchĭ. o femeie din popor, din Gethsemani. Pĕrul eĭ era cărunt şi obrazul eĭ stors de lacrimĭ.

— Ce nĕcaz aĭ? — întrébă Maria cu blândeţe.

— Fiul meŭ mort. — zise femeia gemênd.

Necunoscuta îşĭ ridică ochiĭ eĭ marĭ, deschişĭ, speriaţĭ şi înspăimântătorĭ. Mânile eĭ, cum a stat îmbrâncită de durere, sângeraŭ de petricele şi spinĭ; şi trĕmuraŭ când le-a ridicat spre feciόra preacurată.

Mama luĭ Isus se sgudui de un violent fior. Durerea acesteĭ muierĭ îĭ reaminti durerea sa proprie şi făcŭ să o resimtă de noŭ şi maĭ viŭ.

Aşa dară ea nu este singura care sufere pe pămînt? Durerea sa proprie nu e ast fel de cât un simbol, o învĕţătură dumnezeéscă pentru omenime după cum a fost şi martirul luĭ Isus, Trebue aşa dară ca tóte mamele să-şĭ peardă fiĭ lor...

Şi privia la nenorocita, care se târâia, în lacrimĭ, la picióreIe eĭ. Şi o privia cu ochĭ plinĭ de bunătate. Uimită de atâta milă femeia bĕtrână o privia şi ea întrebătóre....

— Eŭ sînt mamă, rĕspunse Feciόra, şi fiul meŭ a murit pe o cruce....

La cuvîntul „cruce“, necunoscuta şĭ-a întors faţa, a început a deveni palidă-verde. Ea borborosi, sacadat:

— Şi fiul meŭ a murit ca infam; l'am găsit spânzurat de un arbore, lângă drum.

— E cu putinţă? — îşĭ gândia Feciόra Maria. Suferinţa sa e prin urmare asemenea mare, şi Ĭoan n'avea drept să zică, cum că durerea eĭ ar fi fără păreche în lume.

Ce întîlnire stranie a dóuĕ nenorocite, întîlnire care deşteptă atragere reciprocă între aceste dóuĕ surorĭ de lacrimĭ şi miserie.

Pentru fie care cel ce nu maĭ era între viĭ a fost unicul fiŭ, fiinţă scumpă, bărbat în tótă puterea alor 30 anĭ. Fie care a avut visiunea încruntătóre a unuĭ crucifix, a unuĭ sinucis.

Şi Maria, pe lângă tótă durerea sa, deplângea pe acésta nenorocită, pe care nu o maĭ sustinea nimic, nicĭ credinţă, nicĭ curaj, şi care în aceasta grădină părea părăsită de toţĭ.

— Care este numele fiuluĭ tĕŭ? întrébă Feciόra. Voiŭ să-l cunosc pentru a mi-l reaminti în rugăciunile mele, şi a mĕ ruga luĭ Dumnezeŭ pentru el.

Atuncĭ femeia se ridică pe marginea şanţuluĭ de drum, şi cu faţa schimonosită, ca la reamintirea uneĭ visiunĭ îngrozitóre, zise:

— *Iuda.*

Mama Mântuitoruluĭ deveni palidă. Pe fruntea eĭ trecu o încreţitură. apoĭ după un moment de tăcere. îşĭ întinse spre nenorocita amîndóuĕ mânile sale.

— Razămă-te pe mine, mamă nenorocită. Reîntórcete ca şi mine, la vatra părăsită. Acolo maĭ bine putem plânge.

Veni nóptea, o nópte blândă şi parfumată de primăvară.

Braţ la braţ cele dóuĕ femeĭ îşĭ luară drumul către Ĭerusalim. Oraşul era mort, din depărtare nu se audiaŭ de cât câniĭ rătăciţĭ urlând în pustiŭ printre dealurĭ, şi corbiĭ croncănind de-asupra Golgoteĭ.

Învĕţăceluĭ Domnuluĭ, respectuos faţă cu aceste durerĭ ce s'aŭ unit pe un moment a rĕmas singur în grădina maslinilor, ca să se maĭ róge. Dar mult timp încă, el privia în lumina luneĭ, cum se depărta mama luĭ Isus, spriginind cu oraţul sĕŭ pe mama luĭ Ĭuda.

Trad. **Delacruce.**

Din vremĭ apuse.

31 Martie, anul 304.

Ce zi minunată!

Suflarea vieţiĭ cutreera pămîntul amorţit. Aerul e móle şi blând. şi cu căldura luĭ de primăvară descéptă la viéţă natura întrégă. E primăvară în natură, e primăvară în sufletele omenescĭ — din pĕcat reînviate. — Dar pe când firea întrégă cu atâta drag salută sositul primăveriĭ, pe atuncĭ se pare, că mute sînt ale omenilor glasurĭ. Nicĭ un cântec de laudă nu sună. nicĭ un cântec de mărire luĭ Dumnezeŭ-Christos nu se aude din gura omenéscă, că a eşit porunca împĕrătéscă: tot cel ce va mărturisi pe Christos, cu mórte să móră.

Înse scris este: de vor tăcé aceştia, — de a preamări pe Dumnezeŭ. — pietrile vor striga. Şi toţĭ se prind în chor şi cântă: mărire întru ceĭ de sus luĭ Dumnezeŭ, pe pămînt pace, între ómenĭ bună învoire. — Dar unde-ĭ pacea şi bună învoirea!?

E Vinerea mare.

Natalia, soţia centurionuluĭ Hadrian, sta dusă pe gândurĭ, — gândurĭ de evlavie şi de rugă. — Simţa sfinţenia acesteĭ zile; simţa vitregia vremiĭ; simţa nedreptatea ómenilor. Îngenunchiată la căpătâiul patuluĭ eĭ se ruga cu crucifixul în mână.

Sufletul eĭ blând era neliniscit de un vis ce l'a avut. Visase că un vultur luă de pe capul bărbatuluĭ eĭ coiful şi nisce ómenĭ străinĭ îĭ puseseră pe cap o cunună de spinĭ. Nu înţelegea taĭna acestuĭ vis şi frica o cuprinsese. După rugăciune îşĭ îmbrăcă cu grabă pala-ĭ albastră, îşĭ prinse pĕrul pe la tîmple cu o panglică puţin închisă şi întră la Hadrian în iatacul luĭ.

— Salutem impertire domino meo, zise ea cu gingăşia uneĭ soţiĭ ĭubitóre. şi îĭ spuse visul ce l'a avut. Eĭ mişcat de grija ce ĭ-o purta şi de téma ce se vedé pe faţa eĭ, s'a apropiat de ea, şi ĭ-a zis uitându-se în ochiĭ eĭ sĕninĭ şi blânḑĭ ca şi sufletul eĭ:

— Voĭ creştiniĭ atâtea visurĭ aveţĭ! şi ce este în visurile vóstre!? Nu fi îngrijată, — mie îmĭ ajută zeiĭ. — Rĕmâĭ cu bine, eŭ merg să salut pe Cesarul. — Ea îngândurată s'a uitat lung după dînsul. Presimţa, că are să se întîmple ceva. Şi fără să se înţĕlégă simţa, că o năpădesc acuşĭ simţirĭ de fericire, acuşĭ de durere.

— Fiind că aţĭ îndrăsnit să rîdeţĭ de poruncile mele veţĭ muri cu mórtea cea maĭ crîncenă. Voĭ staţĭ îndîrjiţĭ şi nu înţelegeţĭ că vĕ pot omorî pe toţĭ cu Dumnezeul vostru cu tot, — strigă înfuriat Galerius către nisce creştinĭ. carĭ îndrăsnit'aŭ să preamăréscă pe Christos în cântărĭ.

— Viŭ e Dumnezeul nostru şi nebiruit, — îĭ rĕspunseră creştiniĭ liniscitĭ. La acest rĕspuns energic şi hotărît Galerius să încruntă şi maĭ tare. Negru de mânia ce-ĭ fulgera în ochĭ urlă turbat către Hadrian centurionul, ce sta de pază cu vre o câţĭ va ostaşĭ.

— Să-ĭ ducĭ de aci, să-ĭ ducĭ să móră!

Creştiniĭ aŭ fost duşĭ.

Îngândurat păşia Hadrian în fruntea convoiuluĭ şi era trist, căcĭ în aspra poruncă, ce o dase Cesarul, vedea, că acestor ómenĭ li să face silă pe nedreptul. Şi l'a cuprins un fel de milă de aceşţĭ nefericiţĭ. Sĕrmaniĭ, lor nu li ĭertat să se róge Dumnezeuluĭ lor!

— Ĭ-a venit în minte femeea sa, Natalia. Ea are un suflet aşa de bun; şi toţĭ creştiniĭ trebue să fie aşa, — aşa bunĭ şi ĭubitorĭ. Da, Dumnezeul lor trebue să fie un Dumnezeŭ bun şi ĭubitor. Bieţiĭ de eĭ, lor nu li ĭertat să-L mărturiséscă! S'a uitat apoĭ cu milă la eĭ, să-ĭ vadă cum vin, că auḑise şi nisce cântărĭ.

S'a oprit înse uimit, când în loc se-ĭ vadă sdrobiţĭ de durere şi de spaima morţiĭ vedea pe feţele lor bucurie şi fericire. Şi eraŭ şi vre o câţĭ va copilandri printre eĭ, carĭ s'aŭ alăturat pe drum şi veniaŭ cântând încet, cântărĭ de mărire luĭ Dumnezeŭ-Christos. Hadrian a dat poruncă să alunge copiĭ. Şi când ostaşiĭ aŭ împlinit porunca creştiniĭ le-aŭ strigat:

— Lăsaţĭ copiĭ să înveţe de la noĭ a muri pentru Dumnezeŭ!

Hadrian a audit aceste cuvinte: ele îĭ sunaŭ mereŭ în urechĭ, dar nu înţelegé rostul lor. De ce aŭ grăit aşa creştiniĭ? Orĭ dór Dumnezeul lor doresce acésta; orĭ vreŭ să-şĭ bată joc de Romanĭ şi de zeiĭ lor?! — Sufletul luĭ se sbăté în întunerec, voia să spargă nóptea şi nu putea, — şi nu înţelegea pe creştinĭ.

Creştiniĭ, întrebaţĭ fiind de judecător, de voesc să se lapede de Dumnezeul lor şi să jertféscă zeilor, aŭ rĕspuns cu toţiĭ însufleţiţĭ de o putere de peste fire, că sînt gata a muri pentru Dumnezeul lor.

Hadrian sta mirat uitându-se la eĭ fără să-ĭ înţĕlégă, de ce-şĭ doresc aceştia mórtea. — Ce află eĭ în Dumnezeul lor ca să móră pentru el cu o aşa mare bucurie şi însufleţire?

Întrebările îl năpădiaŭ mereŭ fără ca mintea luĭ să pótă da rĕspuns vre unuia. Şi să chinuia. că nu putea înţelege procedura creştinilor.

Eĭ mor, şi pentru ce?! Cine e Dumnezeul lor? ce bine le-a promis de mor cu o aşa ĭubire pentru el?! Şi apoĭ zeiĭ lor — a romanilor, — carĭ sînt óre ceĭ adevĕraţĭ? Şi nu înţelegea. şi-şĭ punea întrebarea: care-ĭ adevĕrul?! — O lumină până acuma nesciută par'că lovesce lin şi cu blândeţe córdele simţirilor luĭ. Câte o dată simţirile luĭ prindeaŭ acéstă tainică lumină şi sufletul îĭ trĕmura în o bucurie neînţĕlésă. — Sufletul luĭ sbuciumat de îndoelĭ, acum era aruncat în braţele uneĭ speranţe fericitóre şi atuncĭ chipul luĭ i se însĕnina şi îĭ venea să strige în faţa judecătoruluĭ, că mincinoşĭ sînt zeiĭ lor, călăĭ sînt romaniĭ, — călăĭ fără inimă; acum era aruncat în ghiarĕle uneĭ îndoelĭ şi desperărĭ sfâşietóre şi atuncĭ i se părea fără înţeles mórtea creştinilor, şi de nebunie o ţinea. Şi-l cuprindea mânia pentru fapta lor.

Dar când privia cu câtă bucurie şi cu câtă dragoste primesc aceia mórtea, cât de liniscitĭ se daŭ înspăimîntătórelor torturĭ, îl cuprindea din noŭ mila, inima îĭ batea cu putere, sîngele i se urca în cap şi-ĭ venea

să ţipe. Păgân se fi fost şi trebuia să te înduioşezi. De piétră se-ţi fi fost inima şi trebuia să ţi se înmóie la vederea chinurilor îngrozitóre. Şi-l venea să strige în gura mare, îi venea să plângă, nu de milă, ci de dragostea cu care muriaŭ creştinii pentru Dumnezeul lor.

Într'aceea copilandri, pe carĭ poruncise să-l alunge, păşesc înaintea judecătoruluĭ strigând cu glas înalt:

— Şi noĭ sîntem creştinii!

Judecătorul înfuriat peste mĕsură de acéstă îndrăsnéţă mărturisire sbiéră ca scos din fire:

— Şi voĭ cânilor veţĭ muri! — Şi lasă să fie esecutat numaĭ de cât unul dintre copiĭ. Aŭ fost înspăimîntătóre torturele ce le-a suferit copilul. Şi nu zicea nimic, suferea cu o resemnare de ne închipuit. El muri cu zimbetul pe buze, — un zimbet ceresc şi fericit.

Şi sta Hadrian buimăcit: a fost isbit aşa de puternic de întîmplarea acésta, în cât nu-şi puté da samă, dacă ceea ce vede e vis orĭ realitate. Şi-a luat coiful de pe cap, s'a şters pe frunte, şi sta privind cu ochiĭ în gol fără să înţélégă ceva. Nu înţelegea lumina pentru care mor creştiniĭ. O luptă înspăimîntătóre se ridică în pieptul luĭ: lupta vieţiĭ cu mórtea, lupta luminiĭ cu întunerecul.

Hadrian palid şi emoţionat din samă a fară, cu ochiĭ tulburĭ, cu coiful în mână, cu paşĭ şovăitorĭ s'a apropiat de unul dintre creştini osîndiţĭ la mórte zicêndu-ĭ:

— Jură-te pe Dumnezeul vostru, creştine, învaţă-mĕ, vorbesce-mĭ despre speranţa vóstră, despre Dumnezeul vostru! — Şi ĭ-a vorbit creştinul. Ochiĭ luĭ Hadrian la fie care vorbă a creştinuluĭ deveniaŭ tot maĭ curaţĭ, îşĭ primiaŭ tot maĭ mult sĕninul lor, primiaŭ tot maĭ mult din sĕninătatea cerĕscă. Fruntea i se descreţia, faţa-ĭ primia timbrul uneĭ îndestulirĭ şi a uneĭ fericirĭ. Sufletul luĭ sbuciumat de îndoelĭ începea a înţélege.

După ce a ascultat pe creştinĭ şĭ-a ridicat fruntea-ĭ curată cătră cer, — pe faţa luĭ se observa umbra uneĭ puternice hotărîrĭ. Ochiĭ îĭ ardeaŭ purtând focul uneĭ vieţĭ nesciute. Cu paşĭ hotărîţĭ s'a apropiat de masa judecătoruluĭ zicêndu-ĭ:

— Scrie şi numele meŭ cu a creştinilor!

Judele mirat din samă a fară de vorbele luĭ Hadrian se uită la el întrebător.

— Hadrian, centurionul, creştin?!

— Da, creştin! — îĭ replică Hadrian cu însufleţirea unuĭ apostol şi cu curajul unuĭ martir.

Când soţia sa, Natalia, audise că el e închis pentru că s'a mărturisit pe sine de creştin, s'a îmbrăcat cu cele maĭ frumóse haine de sĕrbătóre. Cu o bucurie de ne grăit a alergat să-şĭ vadă bărbatul. Şi era veselă gândindu-se cum are să o agrăiéscă cu cuvintele de „soră în Christos“. Ea se simţa aşa de fericită că are să fie femeea unuĭ martir.

Într'aceea Cesarul primind scirea despre Hadrian lăsă să fie eliberat şi dus înaintea luĭ. — Ajungênd Natalia la închisóre i s'a spus că bărbatul sĕŭ e liber şi că e la Cesarul.

Vestea acésta a lovit'o ca un trăsnet: — ochiĭ i se împăinjinaŭ, rĕsuflarea i se opria în piept, pămîntul se învîrtea cu ea îĭ veneaŭ ameţelĭ.

— Liber, aşa dară şĭ-a lăsat legea? — Şi s'a grăbit ca nu cum va să se întîlnéscă cu el.

— O, nefericita de mine, eŭ nu sînt vrednică să fiŭ femeea unuĭ martir; — eŭ sînt femeea unuĭ om, care şĭ-a lăpădat credinţa. — Şi a început să plângă plânsul nenorociteĭ. Când înse şĭ-a vĕdut bărbatul prins şi tîrît înaintea judecătoruluĭ, — că Cesarul demînda-se să i se croiéscă cea maĭ crâncenă mórte, — şĭ-a plecat capul în jos strivită de durerea celeĭ maĭ cumplite remuşcărĭ, că şĭ-a osîndit bărbatul pe nedrept. S'a apropiat de el cu mânile întinse să-l cuprindă şi cădênd pe pieptul luĭ a erupt în un plâns cu hohot. — Plângea de fericire.

— Fericită femee, tu, care atât de mult ţ'aĭ iubit bărbatul în acéstă viéţă, tu nu aĭ lipsă să suferĭ cu trupul, ca să câştigĭ cununa martiriuluĭ, — zise Hadrian mişcat până la lacrămĭ de iubirea soţiĭ sale.

— Uite, m'am îmbrăcat de sĕrbătóre, — zise Natalia cu ochiĭ scăldaţĭ în lacrămĭ, — azĭ e zi de sĕrbătóre. Eŭ nu vrĕŭ să te las singur, vrĕŭ să viŭ cu tine, vrĕŭ să mor cu tine. Ar fi o ruşine pe mine şi nu m'ar ierta Dumnezeŭ, dacă te-aşĭ lăsa singur.

Hadrian plângênd şi sărutându-şĭ soţia, avênd în ochĭ o lumină cerĕscă, strigă:

— Şi ea e creştină! Să-ĭ scrieţĭ şi numele eĭ.

V. S.

Sĕrbătorile Pascilor în Viena.

Viena, Sĕptĕmâna patimilor, 1900.

Iubite Alesandre.

Deja al doilea an de când nu maĭ sîntem la olaltă la s. Pascĭ. Sciŭ că le petrecĭ maĭ bine ca mine acasă, după ritul nostru şi între aĭ tĕĭ, dar mângăerea sufletéscă la acestea sĕrbătorĭ nu mi-a lipsit nicĭ mie, cacĭ şi după ce ne-am despărţit de muriĭ apĕrătorĭ aĭ seminaruluĭ, până acum încă în tot anul m'am pregătit pe s. sĕrbătorĭ cu esercitiĭ spirituale, ca cu atât maĭ bine să cuprindă sufletul meŭ, sublimitatea acestor sĕrbătorĭ. Şi tocmaĭ aşa de fericit mĕ simţiam la óra de adoraţiune înaintea s. mormînt din capela curţiĭ ca şi maĭ înainte în biserica universităţiĭ, maĭ aduciţĭ aminte?

Mĭ-ar fi plăcut să fiĭ şi tu aicea, să vedĭ cu ce pompă se serbézã în curtea împĕrătéscă sĕptămâna cea mare, cred că te interesézã pentru aceea mĕ voiŭ încerca să-ţĭ descriŭ tóte ceremoniele, căcĭ am fost de faţă.

In Joia mare pe la 8 óre, s'a închis drum spre curte pentru public. Gendarmĭ de curte, ostaşĭ pedestri şi călăreţĭ păzeaŭ intrarea. Numaĭ trăsurile celor chemaţĭ puteaŭ trece. Cătră 9 óre veniseră şi archiduciĭ şi se adunară în sala de audienţă unde veni şi Maestatea Sa. Cortegiul ascepta în sala secretă de consiliŭ. Precis la 9 óre îĭ invită primul marşal de curte F. M. L. Prinţul Lichtenstein la biserică aci aŭ asistat cu toţiĭ la predică şi la liturgie după care cu toţiĭ s'aŭ dus în sala de ceremonià. Noĭ (preoţĭ din institutul sublim. Augustineŭ Red.) ne-am dus în procesiune prin diferitele sălĭ de aşteptare şi printre şirul gardistilor. Întrând în Sala de ceremonie, acésta era deja plină de demnitarĭ, în mijloc era podiŭ pre care era o masă lungă şi la acésta masă lungă şedeaŭ 12 bătrânĭ de 1082 de anĭ îmbrăcaţĭ într'un port antic german. Nu e poveste ci adevĕr; eraŭ la olaltă chiar de 1082 de anĭ moşiĭ acestĭ bătrânĭ de 90—92 anĭ. Dinapoia lor era postat corpul diplomatic între eĭ şi misionariul negru P. Fernandez. Noĭ ne-am căutat locul cel maĭ bun anume la aripa dréptă (în limbagiul cătănesc) a podiuluĭ unde avea să se posteze şi Maestatea Sa. Nicĭ nu ne-am înşelat, că abea am sosit étă şi Cortegiul condus de mareşalul prim în paşĭ de paradă care era compus din Ministriĭ, statul de curte şi generaliĭ, după eĭ imediat aŭ venit Archiduciĭ şi în urmă Maestatea Sa. Archiduciĭ aŭ stat vis-a-vis de ceĭ 12 bătrânĭ er' Maestatea Sa s'a suit pre podiŭ la aripa dréptă. În sală domnea cea maĭ mare tăcere. În dată întră în sală 12 măsarnicĭ şi aprodĭ cortegiaţĭ de arciérĭ şi gardişti unguresci, şi conduşĭ de Prim măsarnicul F. M. Berzeviczy carĭ aduceaŭ pe 2 table câte 3 plese pentru ceĭ 12 bĕtrânĭ. Maestatea Sa le-a luat pe rînd şi le-a pus înaintea bĕtrânilor. Depărtându-se măsarniciĭ, s'aŭ suit archiducii pe podiŭ, şi venind 12 gardişti-trabanţi cu 12 table aŭ luat mâncările şi le-aŭ pus pe table éră gardiştiĭ le-aŭ dus din sală. — Archiduciĭ şĭ-aŭ reocupat locul de la început. Acésta s'a repetat de 4 orĭ, până ce s'a servit bĕtrânilor 12 plese. Ce fel de mâncărĭ aŭ fost, nu sciŭ, numaĭ aceea sciŭ, că aŭ fost de post. — La urmă aŭ căpĕtat şi o bucată sdravănă de brânză şi apoĭ póme. Abia s'aŭ depărtat gardiştiĭ cu ultimele mâncărĭ, étă nisce servitorĭ desfac şi duc şi masa. Alţĭ 12 servitorĭ aŭ desculţat pe bĕtrânĭ. Un capelan de curte a început Evangelia şi când era la cuvintele „Et coepit lavare pedes discipulorum“ a îngenunchiat Maestatea Sa şi a început a spĕla şi a şterge piciórele bĕtrânilor. Prelatul benedictin Dr Hanswirth a turnat apa. Spĕlându-şĭ apoĭ mânile se apropiă un tesaurar cu o tasă de argint după care Maestatea Sa a luat pungile, carĭ conţineaŭ câte *30 arginţĭ* (coróne) şi le-a acăţat după grumadul bĕtrânilor. Cu acesta s'a gătat ceremonia. Equipage de curte aŭ dus pe bĕtrânĭ împreună cu donurile primite, la casa lor.

În *Vinerea patimilor* după ce Maestatea Sa, Archiduciĭ şi Generaliĭ aŭ adorat şi sărutat crucea şi Episcopul Mayer a finit liturgia preasfinţitelor, ne-am aşezat în procesiune. Crucea era înainte, în urma eĭ noĭ 12, după cântăreţiĭ curţiĭ cortejiul, asistinţa, Sanctissimul, căruia îĭ urma Maestatea Sa şi Archiduciĭ cu luminĭ aprinse. Baldachinul îl ducea 4 oficialĭ de curte ér ciucurile (Quasten) 4 camerarĭ a nume Prinţul Thurn-Taxis, Prinţul Fürstenberg, Contele Schönborn-Buchhein şi Contele Pálffy. Procesiunea mergea prin ambitul „Controlorgang“ spre capela camereĭ (s. Iosif) unde era aşedat mormîntul. Întrégă capela era învĕlită în negru. La locul altaruluĭ era un sicriŭ. De-asupra luĭ 2 ângerĭ şi o paravană colorată sub un baldachin de catifea roşie închisă. În mijlocul paravaneĭ prin o apertură se vedeaŭ radele auriĭ, ce încunjuraŭ pedestalul, pe care s'a aşedat Sanctissimul luminat de făclià şi luminare electrice aşedate după paravană. La treptele altaruluĭ eraŭ dóuĕ făcliĭ de gaz roşu ér între acelea un genuncheriŭ pentru noĭ carĭ avém să formăm garda de onóre a Dluĭ Isus Christos, schimbându-ne la tótă óra. Maestatea Sa s'a depărtat.

Vinerĭ de la 12 până Sâmbătă la 12 s'a deschis capela şi pentru public.

Sâmbătă la 4 óre a fost *Invierea*. Curtea era plină de ostaşĭ. Numaĭ un drum lat de doĭ metri aşternut cu scândurĭ era liber.

Pe aci avea să trécă procesiunea în „Schweizerhof“ și de acolo în capela de curte. În Schweizerhof a fost și puțin public, care aŭ putut întra prin cunoscuțĭ saŭ a avut paciință a se posta acolo încă nainte de a se închide drumul pentru public, adecă pe la 11—12 óre. Pe la ½ 4 mergem cu toțiĭ spre curte. Aicĭ a fost și fratele *Victor* cu noĭ. Procesiunea a fost minunată pentru coloritul cel variat, care ți se presenta ochilor. Primul grup era a oficialilor de curte în deosebitele lor uniforme de galǎ. A dóua deputațiune era a nóstră, apoĭ a venit corul și musica de curte, cortegiul și generaliĭ, după acestia asistința cu Sanctissimul, după care Maestatea Sa cu Archiduciĭ. Când s'a pus în mers procesiunea, paza saŭ varda s'a pus în arme strigând de 3 orĭ *Gewer herraus!* apoĭ tóte dobele și trâmbițele începură să sune; celor 2—3000 de ostașĭ s'a comandat *Habtacht!* și apropiindu-ne de eĭ făceŭ onorurile prescrise, se înțelege nu nóuĕ, ci Sanctissimuluĭ și celuĭ ceĭ urmă: Maestățiĭ Sale. Corul cânta ér musica sufla ḑicênd în trimbițile de argint, semnalul maiestățiĭ . . . . . Am întrat în capelă, unde a urmat „Te Deum“. O înviere a fost, dar încă una vom maĭ ținea. Mâne voĭ servi de o cam dată liturgia prea sfințitelor, Victor îmĭ va fi cantor și așa facem lucru *românesc* și în marea străină.

Dar suntem puținĭ unițĭ ér neuniţiĭ de și strigă în fie care zi că le trebue biserică și liturgie românéscă, totușĭ preferă să mérgă la grecĭ, contra carora se plâng, ca la orĭ care funcțiune sântă îĭ jefuesc și că nicĭ barem la Pascĭ nu-ĭ lasă să cânte *„Christos a înviat“* românesce, de și maioritatea poporenilor lor e română.

Sunt naționalișțĭ cu vorba și când e la faptă sunt greco-orientalĭ, dar da căle am zice noĭ că suntem maĭ întâĭ catolicĭ apoĭ românĭ, ce ar face cu noĭ?

Ce nu te decidĭ să viĭ și tu încóce?. . .

De încheiere îțĭ doresc, ca prin Învierea D-luĭ Christos să reînviĭ și tu, și să fiĭ éraș „copil bun“ . . .

Sĕrbătorĭ fericite, îțĭ doreșce iubitorul tĕŭ pretin.

Preotul Valeriŭ.

Fără ideal.

Studiile etnopsichologice maĭ nóuĕ, făcênd analise amănunțite asupra tuturor faselor, prin care a trecut viéța fisică, intelectuală, și politico-socială a popórelor, încheie de regulă prin cunoscuta conclusie, că omul e pe calea celuĭ maĭ nobil idealism. Secolul al XIX a fost pentru omenime un veac de o muncă uriașă, prin care omul îndemnat de strălucitele resultate ale cercetărilor sciințelor naturalĭ, a îndrăsnit cu mintea a scruta și analisa și convingerile, ideile sale erezite.

N'a maĭ căutat idealul în afară de lumea creată, unde va peste lumile de stele, unde se întâlnesc tóte perfecțiunile în mod absolut în supremul ideal, ci și-a îndreptat privirea în internul seŭ, a petrecut cu atențiune funcțiile minții, a ascultat șóptele inimeĭ și aci a aflat idealul acela, încărcat de tóte atributele perfecțiuneĭ, cu carĭ inzestrase el un ins necunoscut, din o lume necunoscută.

Sistema acésta filosofică întemeiată de *Kant* și respândită de școlile *Feuerbach-Nitsche* prin tóte ramurile vieții publice, a ajuns în ḑeificarea rațiuneĭ, în ridicarea individuluĭ pe piedestatul supremeĭ perfecțiunĭ, până la ridicul. De o dată, omul s'a vezut *el* înzestrat cu tóte acelea atribute, pe care le legase până acuma de numele luĭ Dumnezeŭ.

Positivismul s'a ivit ca o firéscă reacțiune. Dóuĕ estreme — unul a dat naștere celuĭ alalt. Unul a zis: mintea, rațiunea e maĭ pe sus de tóte. Ea este creatorul tuturor celor esistente, până chiar și a corpuluĭ în care se sălășluieșce, tot ce nu e rațiune e închipuire, halucinație, vis, altul din contră că rațiunea ar fi halucinație și corpul, lumea este — adevĕrul.

Realismul acesta înse nu este realismul inconștient al vechilor grecĭ-romanĭ, o copie de pe natură, care descrie lunca cu florĭ, rĕsăritul sóreluĭ, care imitéză bolborosul rîurilor și gemetul codruluĭ, ci este o sistemă nóuă filosofică, care să servéscă de basă în tóte acțiunile private și publice ale omenimeĭ. O sistemă nóuă, care a eschis din programul eĭ idealurile în orĭ ce ram al sciințeĭ și literatureĭ, a declarat idealismul de o utopie, ilusie, minciună și stabilindu-șĭ principiile, dogmele sale filosofice, a hrănit cu ele céta acea de ómenĭ, carĭ le-aŭ respândit cu alte mijlóce și sub alte forme în poesie, prosă, pictură, musică. —

Taine, marele codificator al positivismuluĭ modern și tatăl naturalismuluĭ respândit în tóte ramurile de politică, artă și sciință, el însu-șĭ négă tot, ce în ochiĭ omenimeĭ trecea de sublim, nobil, ideal.

Nu maĭ este imputare morală. Nu este pĕcat, nu este vîrtute. Aŭ fost și sînt acéstea nisce concepte relative, carĭ își capătă sensul de la împrejurărĭ, de la punctul de vedere cum să tractéză, și unul și acela-șĭ act póte să fie și pĕcat și vîrtute. Naturalistul nu cunósce nicĭ pĕcat nicĭ vîrtute, precum în genere nu cunósce însușirĭ bune saŭ însușirĭ rele în om, dar cunósce causele acestora și le caută în temperament, în forța imaginativă a fantasieĭ, în celeritatea și calitatea atențiuneĭ, în mărimea și caracterul pășurilor sufleteștĭ. Tot de ce se vorbesce că ar fi nobil, ar fi frumos le consideră de accidente peste care naturalistul trece la ființă, partea esențială a omuluĭ, la — animal.

Filosofia acésta realistă durere, acésta stăpânește viața publică și privată astăzĭ, viața fără — ideal. Mirare-ĭ, că lumea s'a disgustat, că omul la finea seculuĭ se plictisește, când vede că viața e fără ideal, că literatura și arta se întrec pentru a încununa nebunia și pĕcatul; mirare-ĭ, că omul modern are 2 constiințĭ, una oficiósă pentru cancelarie, teatru, casină și alta pentru sine?

Când nu este ideal în viéță, când a trăi lupta pentru idealurĭ este egal a te lua la lupta cu morile de vînt, când omul e un simplu obiect, o forță aruncată de patimĭ și împrejurărĭ estreme în voia lor, óre nu urméză de aci o negare hotărîtă a orĭ căruĭ adevĕr absolut?

O îndoiélă generală apasă sufletele. Părerĭ de cele maĭ contraḑicĕtóre stăpânesc sciințele, raze de cele maĭ lucitóre, dar rĕcĭ ca suflarea vîntuluĭ de nord sînt menite a încălzi inima și așa înghețată de cinismul filosofieĭ realiste.

Și cu tóte acestea, cu tóte că sociologiĭ esclamă dureros, că societatea ar fi asemenea năieĭ fără cârmă, aruncată în voia întunereculuĭ și a talazurilor, sînt încă și astăzĭ optimiștĭ de aceia, carĭ vĕd un viitor apropiat, când de asupra, pe orisontul sciințelor și artelor ér o să se ivéscă luceférul idealismuluĭ, carĭ și în romanele luĭ *Flaubert* — despre carĭ zice Sainte Beuve, că sînt asilul femeilor depravate, spitalul morburilor celor maĭ scârbósĕ — în Dandet, a căruĭ scrierĭ și în *Patologie* ar forma o *„pagină vitandă“,* încă vĕd un viitor pentru idealism.

În liberalism, socialism, nationalism vĕd idealurĭ politice de cele maĭ sublime și proletariuluĭ care strigă după pâne îĭ aruncă iubirea de patrie drept hrană — ér eĭ, campioniĭ acestor idealurĭ știŭ să scótă un principiŭ cu mult maĭ practic din cuvintele acestea — cape — rape. O constiință duplă și aci, una oficiósă-seriósă, care încarcă de preamărire idealul mulțimeĭ și alta care — esploatéză.

Asemenea sîntem în tóte. Omul e ostenit. *Decadența* acésta, ce se manifestéză în întréga nóstră viéță publică și privată, renunțarea de a maĭ lupta pentru idealurĭ, chiar acésta a îndemnat pe uniĭ să spereze într'un viitor idealism. În tóte acțiunile omenescĭ vĕd o pripire, o nehotărîre, o ostenélă, vĕd un disgust față de plăcerile causate de orjiile orfeelor, de frivolitățile muselor moderne și profețesc cu hotărîre, că generațiunile nóue se vor ocupa maĭ cu dinadinsul de *adevĕr,* vor căuta cu alțĭ ochĭ natura, vor apreția ait cum desfătările din luncă, vor înțelege clipitul stelelor și cântecul privighitóreĭ și vor ceti cu dor *Noul-Testament.*

Vor ceti Noul-Testament căcĭ numaĭ aci vor afla idealul mult căutat cu tóte mijlócele și pe tóte căile escugetate de minte, numaĭ aci îșĭ vor afla balsam pentru nelinișțea sufletéscă, îșĭ vor afla fericirea — dar până atuncĭ vécul e — *fără ideal.*

Octavian.

Idilă.

E verde, covor e câmpia,
Și florile arată'șĭ vesmîntul.
De farmece plin e pămîntul.
Se 'nalță, rotind, ciocârlia
Cercându'șĭ cuvîntul.

O turmă pe câmp se arată.
E albă, ca spuma de lapte.
Ciobaniĭ 's cu glugile 'n spate,
Eŭ nu șciŭ, veḑut'am vre-odată
Așa glugĭ curate.

Măgarĭ astupațĭ de cojóce.
De-abia maĭ pășind după turmă,
Resar pe câmpie. În urmă,
Un câne, ce vré să sĕ jóce,
Pământul îl scurmă.

Și mieiĭ sburdalnicĭ s'aruncă
În joc nebunatic, și saltă.
De-o caldă plăcere se 'nbată.
Ciobanul de-un spine descurcă
Oița 'ncurcată.

Aprópe-ĭ părĕul ce curge
Cu murmur prin iarbă și cântă.
La gârle cu sgomot s'avêntă
Și cade în spume și fuge,
Și grabnic cuvîntă.

Şi oile beaŭ şi ciobaniĭ,
Şi beaŭ mĭeluşeiĭ, miòre,
Şi nòtinĭ cu còrnele 'n flòre.
Tăria, berbeciĭ văltaniĭ,
Voiesc să'şĭ măsòre.

Eĭ merg, se depărtă de-olaltă,
Ş'alergă în gònă nebună
Unul spre altul. Şi sună
Ciocnirea de còrne şi saltă
Şi'n codru rĕsună.

De sbierate aerul plin-e.
Mumânile fiiĭ îşĭ chiamă . . .
Pe ceriurĭ un nor se întramă.
Păstorul îl vede cum vine
Şi'şĭ trage pe seamă . .

Dar nu e nimic! Se desface
Şi fuge de-a sòreluĭ rază
Selbaticul nor. Inviază
A mieilor voe şi-ĭ face
De jocurĭ să'şĭ vază.

Pe pajiştea verde, de-o parte,
Doineşte din fluer păstorul.
În doină îngròpă-şi el dorul.
De sunete dulcĭ şi curate
Te umple fiorul.

Şi-ĭ verde, covor e câmpia,
Ér florile arată'şĭ vesmîntul.
De farmece plin e pămîntul,
Se 'naltă rotind ciocârlia
Cercându'şĭ cuvîntul.

Alfius.

Vînătorul de porcĭ sĕlbaticĭ.

Tot satul'e în fierbere. Din moşĭ-strămoşĭ, nu s'a maĭ pomenit atâta nĕcaz şi pagubă câtă face acum o ciurdă de porcĭ sĕlbaticĭ. De merge lucrul tot aşa, când o fi la cules, ne trezim cu coceniĭ golĭ goluţĭ, să plângeaŭ bieţiĭ săteniĭ.

Jitariĭ într'o zi ca în alta, vestesc plinĭ de amărăciune, că ĭerĭ aŭ nimicit cucuruzul luĭ Zurilă, ér azĭ nòpte s'aŭ năpustit peste biata partea a leliĭ Măgdălina. Primariul ne maĭ ştiind ce să facă, îĭ scòte a fară trist şi abătut; căcĭ porcilor sĕlbaticĭ nu le pòte da de scire prin sunetul dobeĭ şi glasul bòctăruluĭ, că întrarea în cucuruz e strict oprită sub pedépsă de 3 zile închisòre la casa satuluĭ. Eĭ nu ţin cont de atarĭ poruncĭ primăreştĭ, ci se abat pe la cucuruzĕle òmenilor, când, şi după cum, îĭ sfătuesce rânza lor de dobitòce mâncăciòse.

Nĕcazul se maĭ mărea şi prin împrejurarea, că în tot satul nu era de cât un singur om cu puşcă. Acesta era Lica Huleanuluĭ. Nu-ĭ vorbă, aŭ maĭ fost avut eĭ şi alţiĭ puşcĭ de celea vechĭ. cu cremene, dar tocmaĭ pe vremea întîmplăriĭ, ce vĕ povestesc, s'a fost introdus darea de arme. Acest noŭ soiŭ de împuţinare fără cale a banilor a pricinuit, că toţĭ săteniĭ şi-aŭ prăpădit puşcile. Uniĭ le-aŭ vîndut la străinĭ, alţiĭ le-aŭ dărăburit, socotind nu fără dreptate, că pentru aşa arme nu se plătesce, să arunce omul câte patru coròne pe an.

Adevĕrat, că maĭ târḑiŭ s'aŭ convins, că şi legea asta e ca cele alalte, cu un pic de rafinărie uşor poţĭ trece peste ea, — şi aŭ început a-şĭ cumpĕra ér puşcĭ şi încă de celea cum se cade, ba chiar şi cu câte 2 ţevĭ. Dar de o cam dată a bună samă în tot satul n'avea puşcă numaĭ badea Lica. Din partea acestuia înse ĭepuriĭ şi vulpile puteaŭ durmi liniştite, căcĭ el nu le avea grija.

Dar auḑind şi el de paguba comună şi-a cam ĭeşit şi el din ţiţinĭ. Săteniĭ nu-ĭ dădeaŭ pace cât era ziua, ci într'una îl îndemnaŭ, să ĭésă numaĭ o dată cu puşca în cucuruz şi nesmintit la prima detunătură va rĕsturna vre o 3—4 măscurencĭ, că dòră atâţa-s, de mişună ca vrabiile în şură. Jitariĭ se băgaŭ şi pe la el în fie care zi, spunêndu-ĭ pe unde aŭ umblat porciĭ în nòptea trecută. O dată ĭ-aŭ adus vestea că ĭerĭ aŭ fost în cucuruzul popiĭ, şi la nòpte de bună samă fac nimica chiar ĭerdaşul luĭ.

Bietul Lica la auḑul acestor vorbe a simţit de-alungul spinăriĭ o răceală ca de ghiaţă. Iute şi-a tras pe samă, că aci s'a trecut cu gluma şi trebue să facă rînd în neorînduiala asta grozavă.

N'a zis nicĭ o vorbă, dar în capul luĭ şi-a făcut deja planul. A hotărît, că în dată ce sfinte sòrele, se apucă de un lucru, de care vor pomeni nepoţĭ de nepoţĭ. Jitariĭ s'aŭ depărtat fòrte năcăjiţĭ, maĭ cu samă unul care ĭ-a fost cerut puşca în câte va rîndurĭ, cu gândul să pună el sfârşit obrăsniciеĭ ne maĭ auḑite a porcilor. Dar badea Lica încă ţinea mult la vorba veche: calul, puşca şi muierea să nu le daĭ pe mână străină.

La apusul sòreluĭ şi-a luat ţundra pe umerĭ şi s'a furişat prin grădină către cucuruze. N'a trebuit să mĕrgă de parte. Cucuruzĕle eraŭ cale de o jumătate de ceas, tocmaĭ pe marginea păduriĭ. După ce trece omul părăul cel mare de din colo de fînaţ, aude deja sunetul plăcut, ce-l produc frunzele firelor de cucuruz, ce se ating unele de altele la adierea linuluĭ vînt de sara.

Ĭerdaşul luĭ se afla cam pe la mijlocul hotaruluĭ. În partea de către sat cresceaŭ lângă olaltă câte va tufe de porumbeĭ, carĭ tindeaŭ adăpost sigur vînătoriuluĭ isteţ. Lica se uită pe ceriŭ şi din mersul luniĭ socoteşte, că va fi cam pe la 9. Se retrage între tufele de porumbeĭ şi-şĭ împle puşca.

Omul nededat cu singurătatea ăstor fel de nopţĭ, în câmp, lângă pădure, unde te iritéză neîntrerupt câte un sgomot deosĕbit, câte un glas, ce peste zi nu-ţĭ atrage atenţiunea, nu pricepe, prin ce schimbare trece în atarĭ casurĭ şi un creştin cu minte şi inima la loc. În aer se află ceva înăduşitor. Carbonul esalat de plante ţi se lasă pe inimă ca o piétră, liliacul, ce sbòră în jur, pare o fantòmă, huhuitul bufniţeĭ îl creḑĭ strigătul după ajutor a unuĭ om ajuns între tâlharĭ.

Lica Huleanuluĭ era învĕţat cu acestea, şi totuşĭ nu se simţia chiar bine. El avea acum alt nĕcaz; cu puşca încărcată apărea ca un om fòrte periculos şi tot maĭ mult îl ocupa idea, că el a luat în mână arma ucigaşă cu intenţiune fòrte seriòsă.

Ce se va şi întîmpla, când vin porciĭ? Va aştepta, până se adună toţĭ grămadă. De bună samă se vor scobori prin goliştea cu trifoiŭ. E cam depărtişor până acolo, dar cu atât maĭ bine, căcĭ maĭ tare se va împrăştia şiretul, cu care şi-a împlut puşca. Apoĭ începe a se socoti, cum o să ţintéscă, cum va trage cocoşul cum . . . . . . dar o detunătură puternică despică aerul. Lica era să cadă pe spate. Nefericitul de el, făcea planurile cu cocoşul tras şi din nebăgare de samă, puşca s'a slobodit.

Multă vreme nu şi-a ştiut da samă de tòtă întîmplarea, într'un târḑiŭ înse şi-a venit în fire încărcându-şĭ din noŭ puşca.

Un aşa *pech* ar fi făcut se despereze un vînător de la ròtă, căcĭ o detunătură ca cea pomenită trebuia să-ĭ ĭee orĭ ce nădejde de reuşită în nòptea aceea. Lica înse nu era vînător, decĭ nu-ĭ putem lua în nume de rĕŭ nepriceperea.

Abia s'a aşeḑat la adăpostul sĕŭ şi cam peste un ceas aude de către pădure un susuit înaduşit.

Aha, vin porciĭ!

Nu zic, că trebue să se sparie omul de sunetul acesta, dar e lucru cunoscut că vînătoriĭ de sĕrbătòre rar trec peste o situaţie ca acésta, fără un pic de rĕcélă în spate şi căldură la inimă. E şi ceva cam grozav, când auḑĭ de o dată tăietura vâjâind şi surcelele tinere rumpându-se cu sgomot sub piciòrele greòie ale animaluluĭ puternic. Din când în când îl auḑĭ cum rĕsuflă îndesat, apoĭ multă vreme pândeşte cu urechile ascuţite. Găsind câte un burete, îl trece repede prin măsele şi plécă înainte către cucuruz, unde tuleiĭ bine făcuţĭ îl atrag cu putere.

Lica scutură din cap, apoĭ îşĭ ţinteşte privirea în partea din care se aude zuruitul.

Sgomotul mişcăriĭ se aude fòrte de apròpe. Pòte deosebi fòrte bine cum se rump firele de cucuruz sub piciòrele porculuĭ. Cine scie ăsta e, cel ce s'a auḑit în pădure orĭ pòte a venit din altă parte pe neobservate.

Ceva maĭ depărtişor se aude un guiţat maĭ ascuţit, acolo de sigur s'aŭ încăierat vieriĭ. Aŭ dat uniĭ peste alţiĭ, şi unul maĭ puternic a ţuţurat pe altul maĭ tinĕr.

Lica înghiţa în sec şi se sguiia tot maĭ tare între porumbeĭ. Puşca ĭ-a devenit fòrte incomòdă, a lăsat decĭ încet cocoşul şi a vârît'o sub ţundră. Dar nu-ĭ plăcea nicĭ aşa, căcĭ nu se puté mişca destul de liber.

Se uită în drépta şi în stânga tot maĭ încordat, până ce o dată nu maĭ vede nimica de spaimă. În starea acésta guiţatul şi sgomotul produs de porcĭ îĭ părea şi maĭ îngrozitor. Întreg ţinutul i s'a prefăcut într'un câmp negru, ce se mişcă în continuŭ. Pare că auḑia suspine şi vaiete de suflete năcăjite. Era cât pe aci să încépă a se boci şi el. Dinţiĭ i se băteaŭ în gură şi cine scie, ce i s'ar maĭ fi întîmplat, de nu-ĭ venia în minte o idee mântuitòre.

Fără cel maĭ mic sgomot aşéḑă puşca pe ĭarbă, o acopere cu ţundra şi apoĭ scăpat de atâte sdrenţe netrebnice se retrage târâindu-se pe pântece cu multă precauţiune.

Între marĭ chinurĭ percurge o bună bucată de loc cu gròza în spate, că ba acum, ba acum îl observă blăstămaţiĭ de porcĭ. Când a creḑut, că mersul acesta îĭ pòte ajunge, s'a ridicat repede în piciòre, a luat'o la sănătòsa, de era maĭ să-şĭ frângă grumaziĭ, când a dat să sară părăul.

În ziua următòre vine jitariul şi zice:

— Nu ţĭ-am spus, bade Lică, că vine rîndul la cucuruzul Dtale? Azĭ nòpte ţĭ-aŭ făcut porciĭ ĭerdaşul tot posdărĭ. Poţĭ merge să-l culegĭ încă astăḑĭ.

Lica Huleanuluĭ înghite o dată în gol şi clătinând din cap zice:

— Apoĭ ce să le facĭ? dóră n'or sta să piéră de fóme cu cucuruzul dinaintea lor!

B. I.

Surugiul.

„Calea cea maĭ bună va fi preste Viena şi Orşova. La gara din Leordenĭ te asceptă postilionul, de unde în decurs de şése óre ajungĭ în Vulturescĭ. Şi acum — călătorie fericită, domnul mieŭ!"

Cu aceste cuvinte concedia decanul facultăţiĭ teologice pe un bărbat june şi plăpênd, carele, ademenit de un salar anual bun, s'a fost hotărît să mérgă ca instructor la doĭ băeţi într'un sat din România. Dênsul se şi aşéză într'un cupeŭ, călĕtorì la Viena, de acì la Orşova şi în sfîrşit se dete jos la gara din Leordenĭ. Din limba românéscă nu scia de cât întrebarea: „Unde este posta Domnule?" — estrasă şi aceea dintr'un dicţionar român-germân.

Leordeni, este un sat miserabil, unde cel maĭ însămnat edificiŭ era staţiunea căiĭ ferate. Acésta primă impresiune intimida mult pe junele nostru. În cătrăŭ privia — un şes estins, peste care atârna un cer încărcat cu norĭ de furtună. Şi unde era posta? Nicĭ urmă de dênsa! Numaĭ colo lângă fântâna cu smic se afla o căruţă, abia atât de mare, cât să cuprindă o singură persónă şi la care eraŭ înhămaţi patru mârţoge micĭ şi slabe.

Un copilaş sdrenţuros se apropie de dênsul, cerêndu-ĭ, ceva de pomană. Junele îşĭ bagă mâna în bosunar şi-ĭ dete o monedă de aramă.

„Unde este posta, Domnule?"

„Acolo, domnule!" rĕspunde micuţul arĕtând spre căruţa de lângă fântână. „Mă! Surugiŭ!"

La strigatul acesta se ridică de la pămênt, de după caĭ, o figură ciudată şi-şĭ frécă ochiĭ umflaţĭ de somn: este surugiul. Dênsul se apropie cu paşi greoĭ; pe cap are o pălărie négră de postav, ornată cu nenumĕrate pantlice în tricolor naţional — vĕnăt galben—roşu; era îmbrăcat cu un costum roşu ca focul, peste care eraŭ aşĕzate o mulţime de ornamente în formă de spirale stele, cercurĭ şi alte încolăciturĭ, ér la mijloc era încins cu un brĕŭ tot aşa de roşu, din care eşa la ivélă un cuţit mare, în forma unuĭ iatagan

Tinĕrul aprópe fără voe se retrase înapoĭ: ĭĭ veni în minte tot soiul de poveştĭ despre hoţiĭ din România. Acest surugiŭ este ceĭ maĭ potrivit căpitan de hoţĭ, maĭ fantastic nu-l póte descrie nicĭ ceĭ maĭ îndrăzneţ romancier.

„Unde este posta, Domnule?" întrébă încă odată, şi érăşĭ trebuĭ se audă:

„Acolo, Domnule!"

Da, aşa este, de şi nu vrea să o creadă. Dar sefuĭ staţiuneĭ ĭĭ spuse acelaşĭ lucru şi acum veni încă şi un birtaş jidan, care-ĭ zise nemţeşce:

„Cum? Pentru-ce se nu fie asta posta? Dacă te puĭ întrînsa, în cincĭ ore ajungĭ la Vulturescĭ."

Jidanul vorbesce cu surugiul, acesta ia cuférul şi tinĕrul nostru ĭĭ urméză cu un suspin adênc. Dênsul se îndésă în căruţa, carea era aşa de mică, încât şi un copil o putea trage după sine. Nu este la acésta căruţă fer nicĭ barem de un gram greutate. Tot ce la alte căruţe se întăresc cu scóbe şi cuie, aci era legat numaĭ cu ştreangurĭ. Decĭ: călătorie bună!

Surugiul flueră una, pe când făcea ultimile pregătirĭ de plecare. Îşĭ vîrî apoĭ mâna sub scândura cea îngustă, pe care şedea nefericitul sĕŭ pasager cu picióreĭe adunate, şi scóse afară un pistol vechiŭ. Tinĕruluĭ nostru ĭĭ trecură fiorĭ rĕcĭ prin corp, dar postilionul ĭĭ predete arma ţinêndu-ĭ o vorbire lungă, din carea el nu pricepu nicĭ o silabă. Din jocul vioiŭ al trăsurilor feţeĭ şi din gesticulaţiunile ciudate ale postilionuluĭ el înţelese atâta, că acum dênsul să se apere cum va sci maĭ bine contra hoţilor şi a lupilor. Cugetându-se la călătoria ce avea s'o facă îndată, tinĕrul se descuragiă cu totul şi acum i-se părea natural, că la acésta căruţă cât o cójă de nucă eraŭ înhămaţĭ patru caĭ: mântuirea de bună samă nu stetea în iataganul surugiuluĭ, nicĭ în pistolul cel vechiŭ, ci singur numaĭ în fuga repede a celor patru caĭ, despre a căror tenacitate înse el se îndoia grozav. Dar surugiul nu-ĭ dete timp pentru observările sale melancolice, căcĭ apropiindu-se încă odată de el şi dându-ĭ în mână capetul unuĭ ştreang scurt, ce era legat de o loitră a căruţeĭ, ĭĭ zise: „Ţine-te, domnule, că le daŭ drumul!"

Asta încă n'o înţelese nefericitul; dar vede cum surugiul scóte din brâŭ o codorisce scurtă, la care era aplicată o curea infinit de lungă; vede cum se aruncă pe calul de la oişte; aude încă o dată strigătul: „Ţine-te domnule!" şi apucă cu putere ştreangul: apoĭ o smâncitură vehementă şi acum, vênătórea draculuĭ începu. Ca un rîs batjocoritor al iaduluĭ ĭĭ sună prin urechĭ pocnetul biciuluĭ şi strigătul îndelungat al surugiuluĭ: „Haho-o-o!" Pantlicele pălărieĭ fluturaŭ sălbatic, biciul şuera împrejurul capuluĭ, caiĭ găfăiaŭ şi potcóvele lor ĭĭ aruncaŭ în ochĭ noroiul de pe drum „Haho-o-o-o." Dumnezĕule! veselă călătorie! Şi cum scârţăia şi suspina vechia căruţă, — ca şi când în tot momentul ar trebui să se desfacă în miĭ de sfirmiturĭ!

Cu frica desperăreĭ se ţine de ştreang; dar avea-va óre putere să se ţină cincĭ óre de-a-rîndul? Imposibil! Dacă acéstă fugă nebună maĭ duréză o jumătate de ces trebue să cadă jos din căruţă, şi atuncĭ? Eĭ atuncĭ îl jăfuesc hoţiĭ, saŭ îl mâncă lupiĭ! El strigă la surugiŭ, dar mişelul părea a fi turbat; el nu priveşce înapoĭ, învîrte biciul, strigă şi merge înainte acum chiar pe lângă o grópă acum prin tufiş, acum prin mijlocul unuĭ părăŭ, aşa că apa îl stropesce pe bietul pasager în faţă. Pĕlăria i-a lunecat deja pe céfă, parapleul póte să-ĭ cadă afară în tot momentul. Cutéză o apucătură repede după pălărie, care era să-ĭ pice şi după parapleŭ dar. — — — — — — — — — — —

După patru césurĭ surugiul sosesce la Vulturescĭ. Boerul Marinescu stetea înaintea porţiĭ moşieĭ sale, dimpreună cu doĭ copiĭ aĭ seĭ, asceptând curios pe tinĕrul ce l'a chemat din Germania.

„Haho-o-o-o!" Biciul pocnesce şi caiĭ asudaţĭ intră pe órtă.

„Ĭancu!" strigă boerul, „unde este domnul cel tinĕr?"

Ĭancu privesce înderăt, apoĭ se scarpină în cap şi-şĭ face cruce: „A fost în căruţă, domnule; scie dracul unde a apucat; trebue că a picat din căruţă! Bine că barem cuférul ĭĭ este acĭ!"

Bătaia ce a mâncat'o surugiul, numaĭ el va ţine-o minte cât va trăi. Boerul puse sĕ prinză alţĭ caĭ la căruţă şi însoţit de doĭ călăreţi, Ĭancu porni se caute pe tinărul pĭerdut.

Şi l'aŭ aflat! Era tot acolo unde a căzut din căruţă, atâta numaĭ că de frică s'a fost ascuns în cucuruzul de lângă drum, spre a ascepta acolo diminéţa, căcĭ se întuneca deja. Când în liniştea nopţiĭ auzi tropotul cailor şi strigatul repetat: „Haho-o-o-o!" presimţi, că pe el îl căutaŭ. Trĕmurând de frică, îşĭ scóse cu precauţiune capul din cucuruzisce şi fusese mântuit!

— — — — — — — — — — — — — —

„Dar, n'aĭ putut să daĭ un sĕmn luĭ Ĭancu, când aĭ căzut din căruţă?" îĭ întrébă boerul în diminéţa următóre, de abia putêndu-şĭ stăpâni rîsul: „A trĕbnit să-ţĭ dea pistolul!"

„Mi-l'a şi dat", rĕspunde tinĕrul, „ca să mĕ apăr contra vre-unuĭ atac."

„Dómne ferésce", rise bĕtrânul domn. „N'aĭ observat că postilioniĭ nostri călĕtoresc fórte repede?"

Tinĕrul afirmă.

„Trebue decĭ să scĭĭ, că adese orĭ se întîmplă să cadă călĕtorul din căruţă. Pentru a avisa pe surugiu, care nicĭ o dată nu se uite înderăt, trĕbue să descarce pistolul. În timp furtunos, vócea omenéscă e prea slabă pentru a fi auzită de cătră surugiŭ. Asta ar fi trĕbuit să ţi-o spună mişelul de Ĭancu, şi dacă dorescĭ, voiŭ pune să-l maĭ bată încă o dată?"

„Renunţ la acésta satisfacţie," replică tinĕrul, „pentru că surugiul nu-ĭ vinovat; eŭ nu am priceput ce mi-a spus."

Peste doĭ anĭ, când tinĕrul călători la Leordenĭ spre a să reîntórce în patria sa, n'a maĭ lăsat pistolul din mână, dar nicĭ din căruţă n'a maĭ picat!

Mama sfîntuluĭ Augustin.

– Schiţă istorică-culturală –

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

(Continuare.)

I.

Nascerea şi familia sfinteĭ Monica.
Primiĭ aniĭ aĭ tinereţiĭ. Căsătoria eĭ.
Aniĭ 332—353.

Calea, ce duce de la ruinele Cartageneĭ peste vechia *Sicca Veneria*, la ruinele din *Hippo*, trece prin una din cele maĭ frumóse regiunĭ ale lumeĭ. Ceĭ vechĭ spuneaŭ minunĭ despre bogăţia acestuĭ ţinut. Şi într'adevĕr, de şi deşertul în decurs de 12 vécurĭ a astupat cu valurile sale năsipóse isvórĕle de rodire bogată, totuşĭ după vre o câte va dătăturĭ de sapă aŭ crescut pădurĭ de olivĭ, pomĭ de lămâierĭ, boschete de trandafirĭ şi viĭ bogate. Tot aşa de uşor aŭ ieşit la lumină de sub primul strat de năsip mulţime de monumente de artă romană, frag-

mente de statue, columne, sarcofage cu inscripţiunĭ, — ruine de teatre, scăldĭ, temple, drumurĭ romane, tot atâtea rĕmăşiţe ale uneĭ culturĭ strălucite. Călătorind omul câte va óre prin acest colţ al naturei renăscute, printre aceste resturĭ ale artelor frumóse, vrênd nevrênd se transpune cu gândul în acea epocă, când feciorelnica natură şi arta îşĭ împreunaŭ minunile lor — şi sub acest orisont îndepărtat revede în fantasie acel nêm de ómenĭ superbĭ care prin *Hamilcar, Hanibal* şi *Jugurta* puse pe un timp la îndoiélă norocul Romanilor, şi care maĭ târziŭ închinându-se luĭ *Isus Christos* şi primind jugul cel dulce al Luĭ, a aruncat de la sine tóte cele alalte jugurĭ şi a dat bisericiĭ pe un Tertulian, un s. Augustin; între vergurĭ şi martirĭ pe s. Perpetua, s. Felicitas şi altele. Sub impresiunea acestor reamintirĭ omul simte că calcă pe un sol roditoriŭ, unde, cum zice Virgiliŭ, spicele nu cresc aşa iute ca ómeniĭ.

Cam pe la calea jumĕtate, nu de parte de vestitul câmp de bătălie, *Zama,* pe dóuĕ coline într'aurite de aurora dimineţiĭ şi adumbrite de tufişurĭ de olivĭ, se vede un sat simplu, pe care Arabiĭ îl numesc *Souk-Arras.* Puţinele luĭ căsuţe albe s'aŭ ridicat pe locul vechiuluĭ oraş roman, *Tagasta,* dar nu ocupă de cât o parte a aceluia. Ceia laltă parte, — cu mult maĭ mare — se estindea pe un platoŭ format din maĭ multe délurĭ, ce-şĭ scaldă în radele sórelui ruinele acoperite pe jumătate cu năsip. Printre aceste ruine cresc o mulţime de tufe adumbrindu-le cu o umbră recorósă.

Sub póla platouluĭ se estinde o câmpie vastă, brăzdată de maĭ multe pârênţe, carĭ după ce o rĕcoresc, dispar în rîul Madjerda, Bagradas al Romanilor. În depărtare se vede un ţinut uscat şi nelucrat, sêmn că ómeniĭ încă nu l-aŭ putut scóte de sub stăpânirea deşĕrtuluĭ. O vastă pădure de stejar îngrădesce cu o verdéţă plăcută întreg tabloul acesta. Din colo-ĭ marea cu liniscea saŭ furtunile eĭ; de aicĭ înse nu se póte vedé.

Aicĭ, între aceste coline necunoscute — pentru că pe lângă tótă frumséţa ţinutuluĭ, nicĭ un scriitoriŭ vechiŭ nu amintesce de Tagasta, dacă nu cum va *Plinius,* care prin câte va cuvinte preţióse face alusiune la superbul nêm, ce o locuia, — aicĭ, zic, în acest ţinut plin de sóre şi sênin a aşeḑat Dumnezeŭ légănul Sfinteĭ femeĭ, a căreĭ viaţă vreŭ se Vĭ-o povestesc. Par' că Dumnezeŭ cugetând la s. Augustin a ales a nume acest loc pentru mamă-sa. Par' că pentru el a făcut acest platoŭ, ce se ridică ca şi un cuĭb de vultur din sinul şesuluĭ întins. De aceea pare că a aşeḑat aci légănul Moniceĭ, ca să ne arete, că în viéţa uneĭ mame tóte-s rênduite pentru copiiĭ sĕĭ, chiar şi légănul, în care ea îşĭ începe viéţa.

Era la anul 332, după nascerea luĭ Christos; 18 anĭ de când papa Silvestru guverna corabia luĭ *Sân-Petru,* şi 20 de anĭ de când *Constantin,* împĕratul, învingênd pe Maxenţiŭ, a înălţat la tron religiunea creştină. Biserica părăsise catacumbele şi pe cum după o iérnă lungă primele raḑe ale sórelui de Maiŭ produc în natură o mişcare generală de viéţă, care anunţă, că tóte vor rĕsărì, aşa şi biserica după o umilire şi durere de 3 secolĭ, se pregătia la o renascere sublimă. În acelaşĭ an, când Monica a vĕḑut pentru prima óră lumina zileĭ în Tagasta, s'a născut şi s. *Ieronim,* în Stridoniul Dalmaţieĭ. Sfîntul Gregoriŭ Nazianzenul atuncĭ era cam de 4 anĭ, s. Vasile cel mare de 3, s. Gregoriŭ Nisenul de 2 anĭ, s Ilariŭ de Poitiers şi s. Martin de la Tours eraŭ ceva-şĭ maĭ bĕtrânĭ. Martin era în anul al 16-lea şi se pregátia de botez, Ilariŭ aştepta darul preoţieĭ Nicĭ s. Ambrosiŭ, nicĭ s. Ioan Chrisostom, nicĭ s. Paulin de Noia nu eraŭ încă pe lume, dar tinerele fecióre, cărora Dumnezeŭ le destinase onórea de a le fi lor mame, se pregătiaŭ deja la înalta misiune, de care înse nicĭ presimţirĭ n'aveaŭ. În acésta grupă ilustră numaĭ chiar s. Atanasiŭ ajunse etatea bărbăţieĭ. El, abia de 27 anĭ, ocupă scaunul episcopesc din Alexandria şi petrecù aci maĭ o jumĕtate de secol, purtând neîntrerupt şi neînvins, greutăţile atâtor lupte. Ca şi când Dumnezeŭ pe toţĭ bărbaţiĭ ceĭ marĭ, carĭ ĭ-a dat bisericiĭ sale, ar fi vrut să-ĭ dăruiéscă cu o viéţă îndelungată.

În acea sfînta epocă — dintre *Martiriĭ,* carĭ căḑură jertfă unor persecuţiunĭ locale, chiar în contra voinţeĭ luĭ Constantin, şi dintre *Doctoriĭ,* carĭ începeaŭ a se ivi cu încetul pe câmpul bisericiĭ; — s'a născut în sinul uneĭ familiĭ creştine, într'o casă de pace, onóre şi virtuţĭ vechĭ, o copilă estraordinară, pe care Dumnezeŭ a ales-o, ca se fie mama celuĭ maĭ mare *Doctor* al timpuluĭ sĕŭ, a Sfîntuluĭ Augustin. Ea primi numele de *Monica,* pe care până aci nu l-a purtat nicĭ o sfîntă, şi care prin ea a devenit un simbol frumos de mângăiere şi speranţă. Tată-sĕŭ, al căruĭ nume nu se scie, şi mamă-sa, care par' că se chema Facunda, [1]) eraŭ creştinĭ, şi încă creştinĭ evlavioşĭ. [2]) E tare cu greŭ a hotărî rangul lor social. Se pare, că şi eĭ aparţineaŭ uneĭ familiĭ cu trecut glorios, dar cu puţină avere, de carĭ se vĕd destule în secoliĭ turburaţĭ aĭ revoluţiunilor. Ţin mulţĭ servitorĭ, dar cu greutate, aŭ frumóse legăturĭ şi rudeniĭ însĕmnate; cu tóte aceste, siliţĭ, orĭ din principiŭ, duc o viéţă retrasă, din ce în ce maĭ ascunsă. Când cu 20 anĭ înainte, maĭ întreg oraşul Tagasta a fost atras de noutăţile şismeĭ luĭ *Donat,* acéstă familiă a rĕmas catolică, ceea ce o făcuse şi maĭ isolată, ér nenorocirea imperiuluĭ îĭ grăbi ruinarea. Drept, că suirea pe tron a luĭ Constantin şi a Creştinismuluĭ, dede speranţă de alinare acestor familiĭ vechĭ şi bogate din provincia, jăfuite înse de erariŭ — dar aceea speranţă începù să dispară, şi după ce nicĭ Constantin nu isbuti cu încercările sale, ca şi Diocleţian, părinţiĭ Moniceĭ puteaŭ prevedé, că din tótă splendórea străbună ficeĭ lor nu-ĭ vor puté lăsa de cât o amintire şi numele lor strămoşesc. [3])

(Va urma.)

[1]) Facunda saŭ Facundia o numesc tóte cărţile liturgice din ordurile Augustiniane.

[2]) Confess. lib. IV. c. 8.

[3]) Se pot vedé tóte aceste din „Mărturisirile" (Confessionum libri) sfîntuluĭ Augustin şi din alte scrierĭ ale luĭ. Că aveaŭ mulţĭ servitorĭ la curte (lib. IX. cap. 8—9) relaţiunĭ cu familiĭ însĕmnate (lib. IX. c. 10) rudeniĭ nobile şi de rang înalt („Epistolele" Sfîntuluĭ Augustin a 39-a ep.). Însu-şĭ spune, că ĭ-a rĕmas puţină moşie de la părinţĭ („Mărt." lib. II. c. 3) că el e sĕrac din părinţĭ sĕracĭ (Sermo. 356) Veḑĭ bine aceste nu trebuesc luate *ad litteram,* pentru că el aşa zice din modestiă. Maĭ probabil e, că familia Moniceĭ a fost familie nobilă, dar sĕrăcită prin vitregităţile timpurilor, cum li-se întimplase tuturor familiilor nobile din timpul acela.

Lumina în cultul dumnezeesc.

Când publicam în „Unirea", de alt cum destul de interesanta disertaţie a păr. Grapini, un bun medic, dar în acelaşĭ timp un creştin şi maĭ bun, ne adreséză o scrisóre din care ţinem să publicăm unele pasaje de un hotărît interes.

Étă cuvintele iubituluĭ nostru medic

„Articolul din medicina pastorală publicat în „Unirea" nu-mĭ place, sparie prea tare preoţiĭ, apoĭ cine să ajute morbosuluĭ dacă nu preotul şi medicul, încă nicĭ cest din urmă nu este aşa de chemat, de óre ce de multe orĭ nu are credinţă, şi fără de aceea nu póte să esiste caritate.

Decĭ nu e permis ca preotul să se têmă. Apoĭ unde vom ajunge dacă băgăm asemene ideĭ în capul preoţilor şi credincioşilor? să ne temem că ne inficiăm prin cuminecare! prin sărutarea icónelor! prin miruit! sărutând mâna preotuluĭ! Nu e permis să nefacem de rîs! Maĭ ales în fóie bisericéscă nu e cu cale să apară aşa ceva, de óre ce foĭ ateiste apoĭ fórte uşor pot călări pe asemene argumente şi să atace tóte ceremoniile bisericescĭ."

Tot atuncĭ păr. Grapini, a recomandat folosirea în biserică a luminilor de ştearin pentru că nu fac fum. Nu ne-am indentificat cu acésta părere şi am spus încă atuncĭ, că în biserică sînt de a se folosi numaĭ luminele de ceară.

Conform promisiuneĭ făcute revenim azĭ asupra acesteĭ cestiunĭ, cercând să o limpeḑim difinitiv.

Lumina e în cultul dumnezeesc un simbol aşa de esenţial şi aşa de bogat de însemnare, cât ea nu a putut, să lipsécă nicĭ când în cultul Dumnezĕuluĭ celuĭ adevĕrat. Sciut este, că în cortul mărturieĭ sta un sfeşnic de aur cu şepte braţe, ér în biserica luĭ Solomon staŭ zece sfeşnice de acestea. Lucrul acesta îl rînduise Dumnezeŭ însu-şĭ, şi de aceea creştiniĭ încă folosiaŭ în adunările sale liturgice luminĭ de candile şi de făclii începênd deja de pe vremea Apostolilor. Usul acesta îl pretindea deja şi numaĭ împrejurarea, că în vécurile cele dintâiŭ ale bisericiĭ cultul dumnezeesc şi agapele din causa persecutărilor se ţineaŭ în locurĭ ascunse în timp de nópte. La Fapt. 20, 7 ur. cetim: „Éră întru una de sâmbete" saŭ într'o Duminecă „adunându-se învĕţăceiĭ, să frângă pâne" saŭ să celebreze sfînta liturgie. „Pavel vorbia cu eĭ vrênd, să purcédă a dóua zi şi lungi vorba până la mezul nopţiĭ. Şi eraŭ candilele în casa de sus, unde eram adunaţĭ." Scim dóră din istoria bisericéscă şi din biografiile martirilor celor dintâiŭ, de câte orĭ şi cu câtă turbare aŭ răpit împĕraţiĭ romanĭ şi ómeniĭ lor sfintele vase ale creştinilor. Ni-se spune, că împreună cu mărturisirea statornică a luĭ Christos a maĭ contribuit la mórtea de martir a s. diacon roman Laurenţiŭ şi aceea, că el nu a voit, să estradea lucrurile cele scumpe ale bisericiĭ. Că între lucrurile acestea scumpe aŭ fost şi sfeşnice, ne spune s. Prudenţiŭ din vécul al IV-lea în encomiul sĕŭ despre s. Laurenţiŭ. În encomiul acesta s. Prudenţiŭ introduce pe judecătoriul păgân zicênd sfîntuluĭ Laurenţiŭ:

„Argenteis scyphis ferunt
Fumare sacrum sanguinem,
Auroque nocturnis sacris
Adstare fixos cereos."

Înaintea tabernaculuĭuĭ orĭ şi alăturia de la el ardea o candelă, carea de aceea se şi numesce candelă vecinică orĭ candela luĭ Dumnezeŭ, În timpurile cele turburate

ale persecuţiilor firesce că obiceiul acesta, la bisericile cele maĭ multe nu putea, să se păzéscă. Dară deja din vécul al IV-lea ne staŭ la în de mâna mărturiĭ, carĭ adeveresc obiceiul acesta. S. Paulin de Nola istorisesce, [1]) că în biserica sfîntuluĭ Felix din Nola era aplicată o candelă vecinică:

„Continuum scyphus est argenteus ad usum.“

S. Epifaniŭ încă istorisesce în epistola cătră Ĭoan din Ĭerusalim, că trecênd prin orăşelul Arablatha a vĕḑut în trécăt o lumină, şi întrebând el, ce loc e acela, ĭ-aŭ rĕspuns, că e o biserică. [2]) În serbătorile cele maĭ alese candelele acestea se umpleaŭ cu uleŭ de balsam şi cu alte uleurĭ binemirositóre, şi spre acest scop esistaŭ fundaţiunĭ speciale. Pe sama candeleĭ din biserica s. Pavel din Roma Gregoriŭ I a dăruit tot venitul, ce se scotea din apele publice (aqua salviae). [3]) Acest pontifice ne istorisesce o întîmplare minunată, carea e importantă pentru obiectul nostru. Când adecă într'o zi din întîmplare nu a fost în de mână unt de lemn pe sama candelelor, inspectorul Constanţiŭ a umplut candelele cu apă, a pus după obiceiŭ feştilă de papir în mijlocul eĭ şi le-a aprins, şi acestea aŭ ars, în tocmaĭ ca şi cum ar fi fost nutrită cu unt de lemn. [4]) Dacă s. Gregoriŭ grăesce aci despre maĭ multe candele, de aci nu avem, să conchidem, că lucrul acesta s'a întîmplat în o sĕrbătóre mare, în care ardeaŭ în biserică maĭ multe candele. Căcĭ şi înaintea altor icóne din biserică lăsaŭ credincioşiĭ evlavioşĭ de multe orĭ, să se aşeḑe candele, carĭ ardeaŭ neîncetat.

Trecem preste alte mărturisirĭ de ale ss. Părinţĭ şi de ale sinódelor, carĭ dovedesc vechimea obiceiuluĭ acestuia, şi ne mărginim numaĭ la observarea, că până şi Nestorianiĭ aŭ păzit în chip sever obiceiul acesta, ceea ce se vede din can. 23 al sinoduluĭ nestorian din an. 900. [5])

În presara zileĭ Înviăriĭ candelele bisericilor se stîngeaŭ şi apoĭ se umpleaŭ cu unt de lemn noŭ, pentru ca după producerea luminiĭ celeĭ nóuĕ să se aprindă din noŭ. [1]) S. Ciril din Ĭerusalim grăiesce despre solemnitatea acésta în o cuvîntare „De occursu Domini“ şi zice într'însa: „Voioşĭ să împodobim astăzĭ candilele ca fiiĭ luminiĭ; luminĭ de céră să aducem luĭ Christos luminiĭ celeĭ adevĕrate, că lumină spre descoperirea némurilor lumiĭ s'a arĕtat; de aceea ca luminĭ din lumină să strălucim maĭ pe sus de neauă, maĭ albĭ de cât laptele, maĭ luminoşĭ de cât safirul, sburând maĭ pe sus de cât porumbiĭ spre cer, aşa să grăbim în norĭ întru întimpinarea luĭ Dumnezeŭ.“ [2]) Éră Eusebiu scrie despre împĕratul Constantin: „Sfîntul ajun al Pascilor l-a schimbat făcêndu-l ca ziua cea maĭ luminósă aşa, că aceia, carĭ aŭ fost puşĭ pe tréba acésta, aŭ pus stîlpĭ înalţĭ de céră în tótă cetatea, şi fácliĭ luminaŭ tóte locurile aşa că sfîntul ajun se făcu maĭ strălucit de cât lumina zileĭ.“ [3])

(Va urma.)

---

[1]) Natal. XI. v. 467 ed. Mingarellii Rom. 1756

[2]) Usul acesta fórte simbolic de a păstra o candelă pururea aprinsă în bisericile, în carĭ se păstréză s. Eucharistie, se observă pănă în ziua de astăzĭ în biserica apusană şi chiar şi în unele bisericĭ rĕsăritene. Sinodul Maroniţilor din Muntele Livanuluĭ ţinut în 1736 P. II. cap. 12. n. 24 hotăresce: »Ubi vero asservatur (Sacrosancta Eucharistia), sit tabernaculum decenter ornatum, et ante ipsum una saltem lampas diu noctuque ardeat.« Collectio Lacensis 1876. T. II. col. 209.

[3]) „Utile iudicavimus eandem massam, quae ad aquas salvias nuncupatur, cum omnibus fundis luminaribus deputare.“ L. II. Regist. Epist. 9. Alte fundaţiunĭ de acestea de la alte bisericĭ v. D'Achery Spicil. şi Martone Ampliss. collect.

[4]) L. I. Dialog: „Quadam die dum in ecclesia (s. Stephani) oleum deesset, predictus Dei famulus (Constantius Mansionarius) lampades ecclesiae implevit aqua atque ex more in medio papyrum posuit; quas allato igne succendit, sicque aqua arsit in lampadibus ac si oleum fuisset.“ O asemenea întîmplare ne istorisesce şi Eusebiŭ despre s. Narcis H. E. L. VI. cap.

[5]) „Placuit Spiritui s. et praecepit, ut si necesaria et minime voluntaria causa exigat, ut sacra mysteria super altari in diem crastinum serventur, eo quod non adsit qui una cum eo, qui mysteria celebravit, eadem sumere valeat, alterum ex duobus fiat: et siquidem christianus inveniatur, qui simul sanquinem amboque mysteria consumat, id faciat, sciens ea quae supersunt ad communionem mysteriorum pertinere. Si autem sanguinem duntaxat sumat, corpus autem propter suam quantitatem consumi nequeat, servetur in diem crastinum super altari curaque eidem adhibeatur, ut lampades coram eo ardeant. T. I. Supplement. concil. col. 1092.

[1]) Despre minunea candeleĭ de la s. mormînt din Ĭerusalim v. Mamachius T. II Antig. christ. p. 65.

[2]) Cf. Toutée, Admonit. in Oration. de occursu Domini fol. 360. ed Venet.

[3]) Vita Const. L. IV. cap. 22.

Diverse.

Legenda despre Crucea Mântuitoruluĭ nostru Isus Christos. Crucea Dluĭ Isus Christos s'a făcut dintr'un arbore fórte minunat; acel arbore l-aŭ aflat Ĭudeiĭ pe délul Golgoteĭ, în timpul, când după emigrarea lor îndelungată în deşert, aŭ ocupat pămîntul promis lor de Iehova.

Acest arbore era maĭ mare şi maĭ frumos între toţĭ ceĭ alalţĭ arborĭ, în cât în tótă Ĭudea nu se afla altul ca el.

În maĭ multe rêndurĭ aŭ voit a-l tăia. Întâia óră, când s'a fondat Salem; altă dată a ordonat Solomon ca să-l folosésca la edificarea frumóseĭ biserice a Ĭerusalimuluĭ; maĭ târziŭ la edificarea bisericiĭ a dóua, a pus să-l taie, dar fiind că în scórţa acestuĭ arbore tóte uneltele cu carĭ voiaŭ a-l tăia se rupeaŭ, l-aŭ lăsat şi i-s'a dat numele de *„neînvins“*.

Poporul zice, că acest arbore a fost arborele vieţiĭ, acesta a înfrumseţat raiul încă înainte de creaţiunea omuluĭ. Apoĭ după ce a venit pĕcatul în lume şi a cutremerat tot universul, ivindu-se un viscol înfiorător a nimicit totul până şi arborele vieţiĭ, care fiind detunat de un fulger, a căḑut într'un rîŭ. De aicĭ înainte până la anul potopuluĭ, arborele vieţiĭ a fost dus de undele rîuluĭ în cóce şi în colo. Diluviul apoĭ tóte le-a asimilat pe pămînt, dar după ce apele aŭ început a scădea, arborele vieţiĭ a fost aruncat de undele diluviuluĭ pe vîrful Golgoteĭ, unde apoĭ cu timpul a început a da rădăcinĭ şi în fine a cresce până cu timpul s'a făcut mare şi frumos.

Acésta a fost sórta acestuĭ trunchiŭ înegrit şi bĕtrân, care din timpiĭ ceĭ maĭ vechĭ n'a fost atins de nimenĭ; până ce în fine un industriaş tinĕr făcu crucea Mântuitoruluĭ Isus din acest arbore minunat, necunoscându-ĭ însemnătatea luĭ şi l-a tăiat de tot cu o aşa uşurinţă ca cum ar fi tăiat o nuia de alun.

Cămaşa Mântuitoruluĭ nostru Isus Christos. La Evreiĭ vechĭ era datină a purta dóuĕ vestminte una peste alta; o cămaşă care era strînsă pe corp cu o cingĕtóre şi pe de asupra o manta lungă până din jos de genunchĭ. Cămaşa era ţesută rotundă şi nu cusută, ér de asupra era deschisă.

Aşa a fost ţesută şi cămaşa Mântuitoruluĭ Isus. După o tradiţiune veche, cămaşa Mântuitoruluĭ Isus a fost ţesută de chiar Prea curata Fecióră Maria după datina de atuncĭ; căcĭ în vechime torsul şi ţesutul era cea dintâiŭ ocupaţiune a femeilor.

Când aŭ rĕstignit pe Mântuitorul nostru Isus Christos, soldaţiĭ aŭ aruncat sorţĭ asupra cămeşeĭ Mântuitoruluĭ că a cuĭ dintre eĭ se fie, pentru că n'aŭ voit să o bucăţéscă.

Apostoliĭ, carĭ aŭ fost de faţă la rĕstignirea Mântuitoruluĭ, n'aŭ lăsat cămaşa în mânile inimicilor să o profaneze, ci a cumpĕrat-o şi a ţinut-o în ascuns pentru frica inimicilor, până ce în timpul luĭ Constantin cel Mare.

În anul 326 Sfînta Elena, mama luĭ Constantin cel Mare, visitând Palestina, după multă cercetare a aflat crucea, titulatura, cuiele şi cămaşa Mântuitoruluĭ nostru Isus Christos.

Sfînta Elena s'a născut în Trier, care în privinţa afacerilor politice şi bisericescĭ se numia pe atuncĭ a dóua Romă.

Sfînta Elena după întórcerea sa din Palestina a presentat cămaşa Mântuitoruluĭ Isus cetăţiĭ Trier.

În timpurile emigraţiuneĭ popórelor de temere să nu se profaneze orĭ răpéscă, cămaşa a fost ascunsă în catedrala din Trier; dar în ce loc era aşeḑată, nu o scia nimenĭ; până când în anul 1196 Ĭon întâiul Archiepiscop al Trieruluĭ a reînoit catedrala cetăţiĭ, când apoĭ în unul dintre altare s'a aflat cămaşa Mântuitoruluĭ; de unde luându-se în luna Maiŭ acela-şĭ an, spre maĭ mare bucurie şi desfătare a tuturor cetăţenilor, s'aŭ arĕtat la tot poporul şi după acea s'a închis din noŭ în altarul principal.

La 300 de anĭ după aceea, adecă la 1512, la rugarea cesaruluĭ Maximilian I., s'a espus pentru întâia dată cămaşa Mântuitoruluĭ la privirea poporuluĭ. Mulţime de popor s'aŭ adunat atuncĭ, pentru ca să vadă cămaşa Mântuitoruluĭ, convinşĭ fiind, că prin acésta fac un lucru cuvios şi plăcut înaintea Domnuluĭ.

În anul 1524 a poruncit Pontificele Leo al X. ca tot la şepte anĭ să se espună cămaşa Mântuitoruluĭ Christos la privirea poporuluĭ. Înse după ce în acele timpurĭ aŭ fost turburărĭ înfricoşate, nu s'aŭ espus fără numaĭ în aniĭ 1531, 1545, 1553, 1583 şi 1584.

În timpul rĕsboiuluĭ de 30 de anĭ, cămaşa Mântuitoruluĭ a fost transportată în Colonia; înse după puţin timp éră-şĭ fu aşeḑată în Trier, de unde din causa deselor rĕsbóie numaĭ după pacea de la Westfalia la 7 anĭ s'aŭ putut expune la privirea poporuluĭ.

Când Franceziĭ aŭ atacat Trierul, cămaşa Mântuitoruluĭ Isus s'a transportat în Ehrenbreitstein şi acolo s'a şi espus în anul 1734. În anul 1738 din causa rĕsboiuluĭ de 7 anĭ fu dusă înapoĭ în Trier, unde s'a şi expus priviriĭ poporuluĭ; de aicĭ la anul 1765 éră-şĭ s'a transportat la Ehrenbreitstein, unde din noŭ fu expusă la vederea poporuluĭ.

În anul 1794, când Francesiĭ aŭ ocupat provinciele de la Rin, cămaşa Mântuitoruluĭ a fost dusă în Bamberga; ér în anul 1796 pe timp scurt a fost dus-o în Bohemia. În anul 1803 fu dusă în Augsburg; de unde în 1810 éră-şĭ s'a transportat la locul sĕŭ în Trier, şi la rugarea poporuluĭ s'a şi espus.

În anul 1844 un milion de ómenĭ s'aŭ adunat în Trier ca să vaḑă cămaşa Mântuitoruluĭ; şi la acéstă exposiţiune a cămăşeĭ, în vederea poporuluĭ s'a întîmplat multe însănătoşerĭ miraculóse.

Maĭ pe urmă s'a espus la 1898, când din noŭ s'aŭ făcut minunĭ.

De atuncĭ în cóce cămaşa Mântuitoruluĭ nostru Isus Christos n'a maĭ fost espusă şi se află în Biserica catedrală din Trier.

(*„Lumina“*).

Sciri economice.

Curs de pomărit și stupărit în Cugir. Dl învĕțător dirigent Ioan Muntean din Cugir lângă Orĕștie va deschide din 15 Iulie până în 15 August a. c. un curs de pomărit și stupărit, îndeosebi pe sama învĕțătorilor. Consistórele din Blaș și Lugoș vor recerca pe învĕțătorii din eparchiile dînșilor să ia parte macar câte doi din fie care protopopiat. E fórte de dorit, ca la asemenea cursuri să ia parte cât mai mulți învĕțători.

Însoțire pentru evaluarea pómelor și legumelor. Încă cu data de 18 Martie a. c. mai mulți fruntași din comitatul Hunedórei în frunte cu dl fișpan Nic. Bethlen aŭ lansat un apel publicat și în românesce pentru înființarea unei însoțiri sub firma: „Transilvania, însoțire pentru evaluarea și prelucrarea după sistemul fabricilor a pómelor și legumelor, în Deva". Capitalul social e proectat cu 200.000 cor. împărțit în 4000 bilete de participare de câte 50 cor. Scopul însoțirei, după cum se zice în apel, va fi: a evalua pómele de prima calitate, ca producte rudimentare, ér cele alalte póme și soiurile de legume prelucrându-le cu pricepere și după specialități, eventual a organisa esposițiuni și din veniturile acestora a împărți la timp și ocasiune premii mai mici s'aŭ mai mari la producenți. Însoțirea să intenționéză a se înființa „ca întreprindere de fabrică, întocmită conform recerințelor technice moderne". În special se aŭ în vedere productele comitatelor Alba-inferióră, Bistriță. Brașov, Hunedóra, Têrnave, Murĕș-Turda, Turda-Arieș Odorheiŭ. Arad și Caraș-Severin. În comitetul esecutiv să află și dl Dr. Ioan Mihu directorul „Ardelenei" din Orăștiă. Între acționarii subscriși până acum să află 22 de bănci, între cari și institutele române de credit „Crișana" din Brad și „Ardeleana" din Orăștiă.

Bibliografie.

A apărut:

„Lumina", anul I. Nr. 2. revistă bisericéscă pentru elocința amvonului, cultura religiósă a clerului și a poporului. Redactor Dr Elefterescu, prof. cuprinde: Predică pe dumineca Floriilor și pe ziua învierii. Judecata și sentința dată contra Dlui Christos. Legenda Crucii, Cămeșa Mântuitoriului ș. a. Costă pe an 6 cor. apare o dată pe lună.

Povestea Privighetorii, e titlul unei drăgălașe povești compuse de prof. I. Manliu, după minunata poesie „înșirăte-mărgărite" de Vas. Alesandri. Broșurica elegant tipărită pe hârtie fină costă 25 bani. Se află de vîndut și la Tipografia nóstră.

„Amicul progresului român". Nr. 3. cu următorul cuprins: M. S. Regina Elisabeta (ilustrație) — Luna Martie. — Origina mărțișórelor. — De unde ne vin babele. — Rândunica. — Imitațiunea. Despre antipatiile fisiologice și altele. — Zahărul de Colonia (Zaharina). — Exploatarea rațională în economia agricolă. — Convorbire avicolă. — Curtea de păsĕri. — Lucrările în luna lui Martie. — Moravurile albinelor. — Trebue óre să mai replantăm viile nóstre? — Cerealele și târgul internațional. — Situațiunea și prețul cerealelor. — O nóuă procedură comercială. — Medicina Populară. — Varietăți medicale. — Varietăți agricole. — Convorbiri familiare. — Oul de Pasce. — Nuvelă. — Paricidul. Român criminal de mare sensație.

Istoria legii nóuĕ de Dr V. Szmigelski, tomul I. Tinerețele lui Isus. Isus ca profet, 399 pag. prețul 4 cor. tomul II. Isus ca preot, 320 pag. prețul 3 cor. 40 fil. Și în tomul al doilea apărut acum întâlnim același stil plin de frumsețĕ, aceeași limbă românéscă curată, aceeași admirațiune și încântare pentru faptele mărețe sĕvîrșite de Omul-Dumnezeŭ în ultima sĕptĕmână petrecută pe pămînt. Și venitul ce va realisa din cartea acésta autorul îl destinéză fondului provincial de salarisare la care dînsul a pus basă.

Recomandăm istoria acésta cu tot deadinsul ca pe o scriere necesară și fórte folositóre fie cărui adevĕrat creștin.

Manual de Psichologie și Logică pentru clasa VIII a școlilor medie edat de *Dr Vasile Hossu*. Blaș. Tipografia seminarului archidiecesan. 1898. Prețul 2 cor. 40 fil.

Dr Victor Szmigelski: **Ermeneutica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi, Blaș 1899. pag. 180. prețul 2 cor. Ca și de la cele alalte publicații ale sale dl autor destinéză și venitul acestei publicații pentru formarea unui fond provinţial de salarisare a preoților și învĕțătorilor. Manualul e destinat pentru facultățile de teologie, dar póte fi de folos și celor cari se ocupă cu studiul sf. Scripturi.

„Ben Hur", de Lew. Wallace, tom. I. 539 pag. tom. II. 508 pag., prețul broșurat 1 fl. 45 cr. Blaș. Tipografia seminariului archidiecesan. 1898.

G. Coșbuc: **Povestea unei coróne de oțĕl**, Bucuresci, edit. C. Sfetea. XVII+260. cu o mulțime de ilustrații, prețul 75 cr.

G. Coșbuc: **Răsboiul nostru pentru neatirnare**, ed. III. Bucuresci, edit. C. Sfetea, XVIII+287. pag. prețul 50 cr.

„Istoria diecesei gr. cat. de Oradea-mare" de Dr Ioan Ardeleanu, partea I și II-a se află spre vîndare la auctorul. Oradea-mare, Nagy-magyar utcza gör. kath. elemi iskola. Partea I. 80 cr., partea II. 60 cr., ambele 1 fl. 40 cr., 10 cr. porto, pentru teologi și învĕțători saŭ pedagogi cu 1 fl. 10 cr. ambele părți.

Henry Bolo: **Tragedia Calvarului** tradusă de membrii societății de lectură „Inocențiŭ Micu Clain" a teologilor din Blaș. Edit. societății, pag. 287, prețul 2 coróne.

Posta Redacțiunii. *Tardus*, pe Mureș, *P. L.* în S. și toți cari ni-aŭ scris în causa ajutului: nu publicăm proteste, ultimul nostru cuvînt în acéstă afacere l'am spus. Corespondințele acestea și protestele trimise parafraséză aceea ce am spus noi în acéstă afacere. Sintem mândri, că clerul nostru cunósce lațul ce i se întinde și nu se încântă de mila guvernului. Dumnezeŭ cu noi! — *Muntele Băișórei.* Am primit cu mulțămită abonamentul trimis și s'a achitat anul 1891 semestrul al 2-lea. — *Aiudul superior.* Am primit cu mulțămită, și achitat anul 1897.

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

Comunicarea trenurilor prin gara Küküllöszög—Blaș.

(valabil din 1 Oct. 1899).

Sosĕsc			*Plécă*		
1. *De cătră Teiuș:*			1. *Cătră Teiuș:*		
Tren accelerat,	9·04	dim.	Tren mixt,	12·43	d. a.
„ mixt,	2·18	d. a.	„ accelerat,	7·35	sara
„ personal,	1·02	nóptea	„ personal,	2·26	nóptea
2. *De cătră Copșa:*			2. *Cătră Copșa:*		
Tren mixt,	12·41	d. a.	Tren accelerat,	9·05	dim.
„ accelerat,	7·34	sara	„ mixt,	2·20	d. a.
„ personal,	2·21	nóptea	„ personal	1·07	nóptea
3. *De cătră Sóvárad:*			3. *Cătră Sóvárad:*		
Tren mixt,	11·55	a. m.	Tren mixt,	3·25	nóptea
„ „	7·15	sara	„ „	2.30	d. a.

Tipografia Seminariului archidiecesan.